

Skrb delovnega človeka in optimalni razvoj

Razgovor z novim glavnim direktorjem Janezom Bedinom

Na svojem zadnjem zasedanju (14. junija 1974) je skupni delavski svet izvolil oziroma imenoval za novega glavnega direktorja Janeza Bedina, dosedanjega pomočnika glavnega direktorja.

Menim, da ni potrebno posebej predstavljati tovariša Janeza Bedina, saj ga ne poznamo samo v našem kolektivu, ampak tudi občani Tržiča in številni poslovni partnerji po njegovem zavzetem, vsestranskem in plodnem delu in še prej, kot zelo uspešnega študenta. Kljub temu naj naštejemo njegove najpomembnejše podatke.

Janez Bedina se je rodil 11. avgusta 1940 v Tržiču. Po uspešno opravljeni maturi na kranjski gimnaziji, se je vpisal na Ekonomsko fakulteto ljubljanske univerze, kjer je diplomiral v septembru 1963. Po odsluženem vojaškem roku, se je 1. oktobra 1964 zaposlil v naši tovarni, najprej kot komercialist v prodajnem sektorju, nato je na začetku leta 1966 postal vodja nabavnega sektorja, v začetku leta 1969 pa vodja oziroma direktor prodajnega sektorja. 1. januarja 1973 je postal pomočnik glavnega direktorja, s 1. septembrom 1974 pa bo glavni direktor podjetja.

Janez Bedina pa ni le uspešen ekonomist, ampak tudi zelo aktiven družbenopolitičen delavec. Že januarja leta 1959 je postal član zveze komunistov. Opravljal je vrsto političnih nalog v osnovnih družbenopolitičnih organizacijah tovarne, bil je član CK ZKS in sekretar občinskega komiteja ZK v Tržiču, bil je večkrat delegat na kongresih ZK Slovenije in Jugoslavije.

Kljub ogromnemu delu, ki ga opravlja, pa nadaljuje študije na tretji stopnji Ekonomske fakultete v Ljubljani.

Na vseh dosedanjih področjih dela je Janez Bedina izjemno uspešen, zato odločitev skupnega delavskega sveta pri imenovanju novega direktorja ni bila težka.

Nikakor pa v teh kratkih karakteristikah ne moremo prezreti, da je Janez Bedina »pekovec« od glave do pete, kot pravimo veliki pripadnosti kolektivu Peka. Njegova velika želja je, da bi se ta delovni kolektiv, še hitreje in boljše razvijal, kot se je lahko do sedaj, skupaj z našo celotno družbo. Zato pa bo potrebno, po njegovih besedah, še več tovarištva in boljšega razumevanja. V medsebojnih odnosih bo potrebno upoštevati objektivne argumente in ne avtoriteto vodilnega delovnega mesta.

Imenovanje za glavnega direktorja je nedvomno velik življenjski uspeh tovariša Janeza Bedina, zato sem ga najprej vprašal:

Kaj vam pomeni vaša izvolitev za glavnega direktarja 2500 članskega kolektiva?

Če naj ne ovinkarim, naj povem, da mi to pomeni veliko priznanje in da ocenjujem to za velik uspeh v svojem življenju. Če bi pa rekel, da se tega veselim, mislim, da bi spet pogršel, zaradi tega, ker se težko veselijo tako velike odgovornosti, ki jo nalaga zaupanje, ki mi je bilo s tem izrečeno. Zadosti dolgo sem v podjetju, da vem kakšne so težave in kakšni so problemi, ki jih moraš reševati na tem delovnem mestu, da bi se lahko tega veselili. Upam, da bom zaupanje opravičil in vem, da me pri tem čaka trdo delo.

Kako ocenjujete letošnje poslovne rezultate?

Če naj spomnim na napovedi, ki smo jih dali v začetku letošnjega leta, ko smo sprejemali letni poslovni sporazum, potem bi rekel, da so poslovni rezultati nad pričakovanimi. Tega se veselim, zaradi tega, ker mislim, da so bile ocene, ki smo jih takrat dajali zadosti utemeljene in resne, da smo lahko pričakovali poslabšanje rezultatov. Nekatere vzroke zato, da so rezultati vendarle v redu, smo že takrat pred-

je, da smo pri odločanju v tem na katero tržišče naj se usmerimo, napravili bistveno preorientacijo, da tako rečem, v strukturi naših potrošnikov, da smo uspeli zmanjšati zlasti izgubo na zahodnih tržiščih, da smo povečali delež vzhodnih poslov, ki so finančno še vedno zanimivi, in da tudi prodaja na domačem tržiču še kar uspešno narašča. Prav na domačem trgu smo morda pričakovali več, zaradi tega ker smo tam s

sorazmerno velikimi zalogami, vendar mislim, da ne smemo biti nezadovoljni. Če bi nam še v zadnjem času toliko ne nagajalo vreme, sem prepričan, da bi bil lahko ta rezultat boljši.

Ali bi lahko dosegli še več?

Nikdar ne bi smeli biti zadovoljni z doseženimi rezultati. Mislim, da bi tudi letos lahko dosegli več. Pri tem naj povem, da smo pri prodaji na domačem trgu v prvih treh mesecih dosegali iz-

redno dobre rezultate, da pa je prodaja v aprilu in maju bila slabša zaradi neugodnega vremena. Po drugi strani vemo, da smo se na začetku leta srečevali z velikimi proizvodnimi težavami zlasti pri neizpolnjevanju plana, pa tudi na nekaterih področjih z izredno slabo kvaliteto.

Kje bi lahko dosegli več?

Nismo dosegli še vsega, kar bi lahko pri organiziranosti in pristopu k posameznim nalogam in problemom. Opešali smo pri izvozu na zahod, zlasti zaskrbljujoče je v izvozu dejstvo, da naš delež v skupnem jugoslovanskem izvozu pada tako, da postaja vprašljiv delež naših naročil na vzhodu, ki se dele na podlagi izvoza na zahodna tržišča, kar pa bi lahko že ogrozilo našo zaposlenost.

Kateri večji problemi nas najbolj tarejo?

Največji problem zame je trenutno inflacija stroškov, ki se kaže v več različnih oblikah. Smo proizvajalci končnih izdelkov, ki smo v precejšnji meri vezani na izvoz. Inflacija v Jugoslaviji je večja kot v svetu, to pa pomeni da vse breme večje inflacije nosimo takrat, ko se pojavimo v izvozu. To gotovo za tak kolektiv, kot je naš pomeni preveliko breme. Potrošnik mora nekako razdeliti svoj dohodek, ker ne more več slediti naraščanju cen in se odreka takim dobrinam (mednje sodi tudi obutev), ki mi niso neobhodno potrebne. Zato cene naših izdelkov ne morejo naraščati sorazmerno z naraščajočimi stroški izdelave, ampak počasneje, kar gre v našo škodo.

Ob inflaciji smo praktično razvrednotili naša dosedanja sredstva. Za isto količino parov je potrebno vložiti neprijetno več sredstev, to pa pomeni, da so naša sredstva toliko manj vredna. Zato je padla tudi naša likvidnost. Vzemimo preprost račun: Lani smo ob zelo uspešnih rezultatih poslovanja izločili za sklade 28 milijonov din. Če vzamemo 20% inflacijo pa naš poslovni sklad, ki je znašal 190 milijonov din, se je leta zmanjšal zaradi inflacije za 34 milijonov din. To pomeni, da smo za 10 milijonov din krajši v enostavni reprodukciji. Zato je razumljivo, da imamo ob enakem obsegu

poslovanja kot lani, večje težave z likvidnostjo. Problem previsokih zalog, je po mojem mnenju, treba gledati celovito in upoštevati, da se še ni v celoti odrazilo zmanjšanje naročil zadnjih dveh bazenskih konferenc. Ob koncu leta vendarle računamo, da bomo prišli do normalnih zalog, kar pa je precej relativen pojem.

Naslednji problem je vse večje pomanjkanje delavcev. Tu bomo morali napraviti še več na področju stanovanjske politike ali politike osebnih dohodkov, da bi s tem poskrbeli za normalen priliv ljudi, kajti sicer bodo nastopile precejšnje težave.

Ali bomo še povečali število naših kooperantov in poglobljali naše medsebojno sodelovanje?

V odnosu do kooperantov smo dosegli precejšnje uspehe, za nadaljnje širjenje in poglobljanje sodelovanja pa bi potrebovali več finančnih sredstev za vlaganje v njihovo proizvodnjo, zadržujejo nas omejene prodajne kapacitete, pa tudi kadrovsko nismo dovolj močni, da bi lahko vzpostavili še večje zveze s kooperanti. Gotovo bomo morali skrbeti, da bomo organsko rasli. To pa pomeni, da bomo morali napraviti nek program razvoja tega sodelovanja, upoštevajoč, da fizičen obseg povečanja sodelovanja s kooperanti letno ne more biti večji od 20%, ker bi sicer lahko zašli v resnejše težave pomanjkanja finančnih sredstev in previsokih zalog ali da bi celo začeli ogroziti celoten koncept poslovanja. Tega pa gotovo ne moremo.

Kje so vzroki za nenehno naraščanje režijskih stroškov?

Iluzorno bi bilo pričakovati, da bi se v naši delovni organizaciji lahko uprli splošnemu naraščanju režijskih stroškov, ki pa po mojem mnenju ni tako velik problem. Bilo bi napak, če bi hoteli tu veliko prihraniti, kajti prvič so manjše, čeprav nepomembne postavke, drugi pa bi izgubljali del dohodka, če ne bomo opravljali potrebnih potovanj in podobno.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Novi glavni direktor, Janez Bedina na SDS

Skrb delovnega človeka...

(Nadaljevanje s 1. str.)

Preusmerjanje naše osnovne dejavnosti s širjenjem trgovine, proizvodnje poliuretana in gumijastih ter plastičnih izdelkov pogojuje normalno naraščanje režijskih stroškov, ker je v teh dejavnostih pač potrebno več takega dela.

Kako bi lahko bistveno povečali produktivnost našega dela?

Predvsem bi lahko več prihranili pri materialnih stroških, ne toliko pri osebnih dohodkih, kajti v kalkulaciji naših izdelkov predstavljajo materialni stroški daleč največjo postavko (okrog 75%), delež osebnih dohodkov pa je znatno manjši (okrog 15 odstotkov). Zato pomeni 10% prihranek pri materialnih stroških petkrat večji učinek, kakor prihranek na osebnih dohodkih, ki ga je v višini 10% zelo težko doseči. Vendar ne gre jemati varčevanja pri materialih tako, da ne bi izboljševali delovnih pogojev, varstva pri delu itd., ampak nasprotno bomo morali na teh področjih storiti še kaj več. Marsikje bi se dalo še kaj prihraniti, pa se včasih kar malo preveč razpisno obnašamo, misleč, da si v taki firmi to lahko privoščimo.

Kakšno je naše sodelovanje s firmo Afis?

Po petih letih, kljub temu, da že od vsega začetka sodelujem pri tem, težko ocenim, kakšno je naše sodelovanje s firmo Afis. Dosegli smo veliko lepih rezultatov in prebrodili tudi precej težkih obdobij. Danes je sodelovanje z Afisom gotovo precej bolj zdravo kot na začetku, čeprav je v trenutni krizi, ki je pogojena s splošno krizo v svetu. Afis pomeni nov koncept nastopanja na tržišču. Tu je šlo za strateško akcijo, ki je bistveno vplivala na nas nazaj povratno, saj se je precej spremenil proizvodni program. Afis pomeni za nas velik riziko, ki ga prej ni bilo, hkrati pa tudi velik kapital, ki nam daje odločilno prednost pred drugimi v izvozu na zahodno tržišče. Mislim, da moramo v nadaljnjem sodelovanju upoštevati sedanje izkušnje in se še bolj aktivno vključevati v politiko Afisa, zlasti moramo drugače konceptirati prodajo. Naš delež pri kreiranju poslovne politike Afisa moramo povečati prav na vseh področjih.

Kaj lahko pričakujemo od našega članstva v Zdrženju obutvene industrije?

Skupaj z glavnim direktorjem tov. Dolencem sem sodeloval v pripravah za ustanovitev združenja. Mislim, da če bomo vsi spoštovali duh

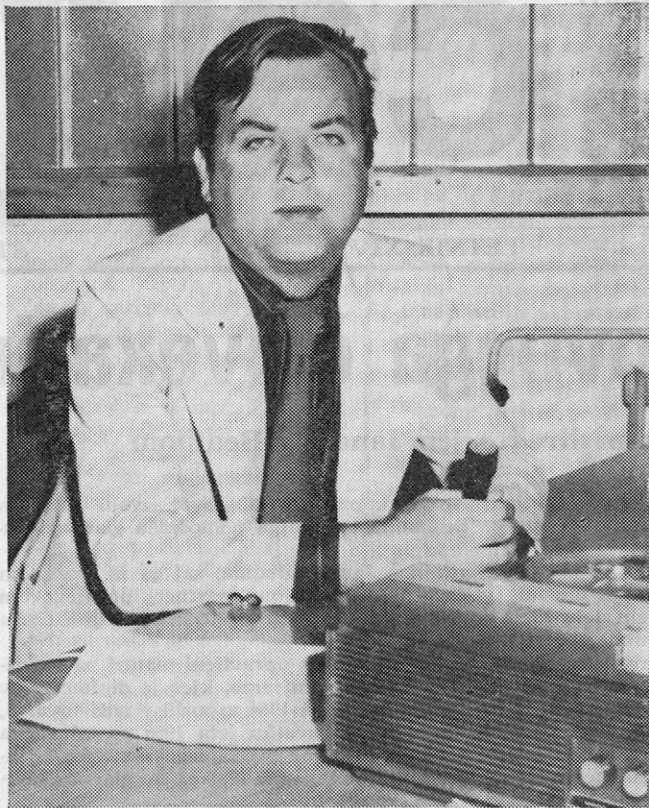
določil, ki smo jih zapisali v ta sporazum, da je lahko združenje zelo koristno. Koristno je predvsem zato, ker v ničemer ne zavira iniciative in angažiranosti vseh podpisnic. Vskokogar rezultati bodo odvisni od njegovega dela. Našli smo skupne točke in vprašanja, ki jih moramo urediti. Tu ne gre za ustvarjanje monopola formiranja cen, kot so hoteli nekateri prikazati. Kljub temu, da združenje nekaj predstavlja v pogledu kapacitet, pa vendarle nima tistega deleža, da bi lahko monopolno vplivalo na jugoslovansko tržišče, kjer se pojavlja mnogo večji Borovo in ostalih štirideset obutvenih tovarn, ki niso v tem združenju. Menim, da nima smisla, da se izčrpavamo v medsebojnih dvobojih na domačem trgu, ampak da skušamo skupno razširiti naše prodajne kapacitete, ki so za vse premajhne. Poleg skupnih vlaganj v prodajne kapacitete, naj omenim še združevanje na področju tehnologije, nabave in drugih področij.

Kaj menite o delu in vlogi naših družbenopolitičnih organizacij?

Značilno je, da je delo družbenopolitičnih organizacij oživelo, kar je zelo pozitivno. Menim, da se bodo družbenopolitične organizacije še bolj kot doslej morale prizadevati, da bi postale javna tribuna celotnega našega kolektiva. Družbenopolitične organizacije pa imajo tudi drugo vlogo v povezovanju in vključevanju kolektiva v širšo skupnost. Predvsem naj bi se lotevale nalog, ki so prisotne v našem kolektivu in so specifične zanj.

Zakaj se mladi strokovnjaki težko uveljavijo pri nas?

Najprej mislim, da je število strokovnjakov, ki je prišlo v Peko, absolutno premajhno, zato osip še toliko bolj boli. Vsakdo se sreča najprej z določenim razkorakom med svojim teoretičnim znanjem in praktičnimi zahtevami, ki jih ima proizvodnja čevljev. Kot mentor nekaterim mladim strokovnjakom sem bil še posebno prizadet, če je kateri med njimi zapustil našo delovno organizacijo. Moram reči, da je napaka mladih strokovnjakov v tem, da le morda mislijo, da so se v vsem že dovolj podkovoali v šoli in da je potrebno samo svoje znanje sprovesti v življenje. Vendar to gotovo ne drži. Potrebno je, da najprej spoznaš kolektiv in sebe, to pa lahko tudi pri čisto navadnih opravilih, kjer smo se navadno razhajali. Če ne veš, kako se delajo posamezna opravila, težko vodiš, organiziraš in pripravljajš. Strokovnjaki so se mogoče premalo poglob-

Janez Bedina med intervjujem

Ijali v probleme, ki jih ta kolektiv ima. Po drugi strani pa je res, da ne samo mladim strokovnjakom, ampak vsem novim delavcem posvečamo premajhno pozornost njihovega vključevanja v delo. To ni zadosti, če pripravimo kratke uvajalne seminare, ampak bi bilo nenehno potrebno spremljati človeka na delovnem mestu, mu pomagati pri začetnih težavah, ga vzpodbujati in mu dajati realne možnosti napredovanja. Menim, da je splošna klima taka, da bodo v prihodnje tudi izven republiških središč prihajali strokovnjaki. Mogoče bi tu opozoril še na poseben problem, da v Trzinu kot majhnem kraju težko pustimo, da bi nekdo, ki je še pred kratkim nosil kratke hlače, nekaj postal in raje zaupamo strokovnjakom od drugod.

Sistem nagrajevanja je deležen številnih kritik. Katere so upravičene in katere ne?

Menim, da je bilo takrat, ko je bila napravljena analitična ocena delovnih mest, napravljeno nekaj velikega. Takrat smo bili v nekem prepričanju, da smo znali zelo pošteno ocenjevati delovna mesta, razen tega pa je lahko vsakdo sam sodeloval pri tem. V nadaljevanju pa smo ta začetni kriterij izgubili, zato so kritike upravičene. Analitična ocena delovnih mest je bila napravljena na nek določen moment. Ker pa je poslovanje podjetja nekaj živega, se delovne naloge različno prenašajo iz enega delovnega mesta na drugo delovno mesto, delovni postopki se vedno znova in na drugačen način organizirajo, posamezna področja pridobivajo na pomembnosti, druga pa

izgubljajo, je razumljivo, da takratna analitična ocena ne odgovarja več današnjemu stanju. V podjetju se moramo prizadevati, da bi analitično oceno imeli, da bi to oceno izpolnili, ne pa da bi šli na kak drug način ocenjevanja. Če se bomo lotili posameznega ocenjevanja delovnih mest, bomo morali upoštevati in analizirati sedanjo oceno, hkrati pa ugotoviti, kaj ne drži več. Naše analitične ocene pa so še vedno najboljše v primerjavi z drugimi. Menim, da je osebna ocena še vedno dopolnilo te analitične ocene, vendar da bi se morali več prizadevati, da bi postalo osebno ocenjevanje bolj objektivno, čeprav absolutne objektivnosti ne more biti.

Tu bi lahko navezali tudi vprašanje normativov. S samoupravnimi sporazumi smo se dogovorili, da bi moral vsak TOZD imeti enake pogoje za doseganje dohodka. Pri postavljanju normativov in urejanju delovnega mesta bi morali sodelovati psiholog, zdravnik, tehnolog in mojster. Mi do tega še nismo prišli, vendar če bi hoteli kaj več napraviti, bi morali take zahteve realizirati.

Ali se vam zdi skrb za družbeni standard delavca zadovoljiva?

Menim, da na tem področju še nismo napravili vsega. Glavna naša skrb je bila na tem področju smo napravili veliko. Napak bi bilo, da bi se pri tem nehalo. Najprej bomo morali več pozornosti posvetiti zunanjsima področjema, to je gradnja vrtcev in podobno, v kolektivu pa bi morali izboljšati nekatere stvari. Poskrbeti bi morali za

večje udobje, vendar ne samo zaradi udobja samega, ampak zaradi tega, ker se človek drugače počuti pri pogrujeni mizi in se pri tem tudi vzgaja. Moti me tudi obnašanje nekaterih posameznikov, ki ne znajo paziti na novo prepleškane prostore. To kaže na to, da smo mogoče vendarle včasih preponosni na našo kulturno raven. Zavedati se moramo, da eno tretjino svojega časa preživimo v tovarni, zato ni vseeno, kako je urejeno naše delovno mesto. Zato me je bolelo, ko smo govorili, da imamo preveč rož v pisarnah, ker imajo tudi te vpliv na naše boljše počutje. Če želimo biti humana družba, moramo poskrbeti zato, da bo človek tam, kjer zahtevamo največ od njega, to lahko dal v optimalno urejenih pogojih.

Kaj menite o čevljarju?

Mislim, da je čevljar potreben in da opravičuje svoj obstoj in da je posebno v zadnjem času napredoval. Priporočil pa bi, da povečamo število prevedenih člankov v srbohrvatski jezik, ker je prav, da omogočimo tudi našim prodajalcem iz drugih republik, da se seznanijo z najpomembnejšimi stvarmi in da se s tem poveča njihov občut pripadnosti kolektivu. Mogoče bi se morali prizadevati, da bi povečali število dopisnikov, kjer pa se tudi sam čutim krivega.

Kako si zamišljate nadaljnji razvoj Peka?

Najprej si moramo prizadevati, da nivo zaposlenih v kvalifikacijski strukturi dvignemo, kar bo prineslo boljše poslovne rezultate in osebne dohodke. To pa je tudi naš cilj. Druga stvar bi bila rast v pogledu poslov, ki jih pritegujemo nase.

Višji strokovni nivo bomo dosegli, če bomo ljudi usposabljali za kreatorje, oblikovalce, organizatorje. Rad bi, da bi bili mi silnici poslov in organizatorji sodobne trgovine s čevlji. Menim, da so naši ljudje sposobni prevzeti tako velike naloge. Tu je še 200-letna tradicija čevljarstva in ugodna geografska lega v srcu Evrope. Razširjati bomo morali, kot sem že nekajkrat povedal, prodajne kapacitete. Pri delu v kolektivu se bomo morali prizadevati za večjo preciznost in natančnost pri celotnem procesu proizvodnje, še več bomo morali v ta proces vnesti znanosti. Mislim, da bi s tem ustvarili boljše klimo za zaposlovanje mladih strokovnjakov. Optimalno moramo izkoristiti potencialne posameznikov in omogočiti njihovo dviganje na še višji nivo tako, da delo ni samo vir zaslužka, ampak da jih delo tudi vzgaja in usposablja za nekaj več, da gredo normalno življenjsko pot, ki gre navzgor.

Božidar Meglič

Pomembni sklepi DS

Skupni delavski svet je na svojem 5. zasedanju v petek, 14. 6. 1974 v prizidku tovarniške menze sprejel in verificiral vrsto pomembnih sklepov.

Po pregledu izvrševanja sklepov, ki ga je podal glavni direktor Jože Dolenc, je direktor finančnega sektorja Janez Kališnik poročal o rezultatih poslovanja za obdobje januar—april 1974, ki smo jih objavili že v prejšnji številki Čevljarja. To poročilo pa je dopolnil z znanimi kazalci uspešnosti gospodarjenja za maj 1974. Rezultati se ne razlikujejo bistveno od napovedanih in pričakovanih. Značilno je, da se je proizvodnja normalizirala, da so nabavne cene v umirjenem porastu in da se prodaja predvsem cenejše blago. Precejšen problem so previsoke zaloge, predvsem v prodajni mreži. Likvidnost podjetja je bila v tem obdobju na zadovoljivi ravni, tako da smo lahko v rokih poravnavali svoje obveznosti.

Na osnovi tako ugodnih rezultatov poslovanja je poslovodski kolegij predlagal

skupnemu delavskemu svetu, naj bi bila višina tretje delitve 15 % izplačanih osebnih dohodkov v letošnjem letu. (To praktično pomeni 90 % povprečnega mesečnega dohodka.) Ta predlog je obrazložil glavni direktor Jože Dolenc, ki je poudaril, da je tako visoka tretja delitev možna edinole zato, ker se v rezultatih poslovanja zrcalijo veliki delovni napor vsakega posameznika. Skupni delavski svet je ta predlog po krajši razpravi tudi sprejel. Tako bodo osebni dohodki po tolmačenju, ki je bilo podano na delavskem svetu, znašali v povprečju 2530,00 din mesečno na zaposlenega v prvem polletju letos.

Nato je skupni delavski svet verificiral sklepe, sprejete na zborih delovnih ljudi in delavskih svetov TOZD in SSSS, ki se nanašajo na delitveno bilanco 1. 1. 1974, dopolnitev letnega poslovnega sporazuma, spremembe višine odstotka prispevkov iz osebnih dohodkov, potrditev samoupravnega sporazuma o poslovnem združenju obutve-

ne industrije, zavrnitev sklenitve sporazuma o združevanju sredstev za pospeševanje gospodarskega sodelovanja z deželami v razvoju, odkupa obveznic federacije iz rezervnih skladov in sklenitve sporazuma o financiranju gospodarskih investicij na območju občine Tržič za leto 1974, oziroma na območjih, kjer so sedeži poslovalnic in TOZD Trbovlje.

Skupni delavski svet je sprejel tudi informacijo o bilanci AFIS za leto 1973, ki izkazuje minimalno stopnjo dobička.

Zatem je skupni delavski svet na predlog razpisne komisije za imenovanje glavnega direktorja, ki ga je podal direktor splošnega sektorja Slavko Hvalica, soglasno izvolil sedanjega pomočnika glavnega direktorja Janeza Bedina za glavnega direktorja s 1. septembrom 1974. Predsednik skupnega delavskega sveta Jože Benedičič je prvi čestital novemu glavnemu direktorju, vsi ostali prisotni pa so svoje zadovoljstvo izrazili s spontanim ploskanjem. Takoj za tem je prevzel besedo sedanji glavni direktor Jože Dolenc, ki je dejal, da smo lahko izredno zadovoljni, ob taki okolnosti, da ni nikakršnih težav ob imenovanju glavnega direktorja. Zatem je dopolnil obrazložitev razpisne komisije in naštel pomembne delovne naloge, ki jih je uspešno opravljal tovariš Janez Bedina v preteklih 10 letih in čestital novemu glavnemu direktorju.

Tovariš Janez Bedina se je toplo zahvalil za zaupanje skupnega delavskega sveta in besede glavnega direktorja ter dejal, da se bo še nadalje prizadeval, da bo podjetje nadaljevalo pot strmega vzpona in da bo predvsem skušal v svojem nadaljnjem delu zagotoviti kar najboljše pogoje in položaj vsakemu delovnemu

Skupni delavski svet

članu našega kolektiva. Tako bomo po njegovih besedah vso pozornost posvečali nadaljnjemu razširjanju prodajnih kapacitet in razvojnih služb.

Skupni delavski svet je podaljšal družbeni sporazum za financiranje slušateljev politične šole pri centralnem komiteju ZKS.

Na koncu zasedanja je skupni delavski svet razrešil prošnje štirim strokovnjakom in dal na zahtevo samoupravne kontrole tolmačenje o pravilnosti sklepa delavskega sveta SSSS o dodelitvi najemnega stanovanja.

Božidar Meglič

Osebni dohodki

so brez dvoma najbolj zanimiva tema, s katero se ukvarjamo na delu in v prostem času. Vedno nas zanima koliko bo konec meseca v kuverti, ob polletju pa tudi kakšna bo III. delitve.

Vglavem se vsi zavedamo, da so OD odvisni predvsem od dohodka, ki ga dosegamo s proizvodnjo in prodajo izdelkov, od določil samoupravnega sporazuma in določil resolucije, ki jo objavlja skupščina SRS največkrat ob začetku poslovnega leta.

Dohodek bo, kot kaže, do konca polletja dosežen v okviru planskih predvidevanj in zato ni ovire, da bi poprečni OD lahko znašal 2.447,00 din, kolikor smo ga predvideli s planom za leto 1974. Z resolucijo je bilo za letos predvideno, da se bodo poprečni OD republike lahko dvignili za približno 15 % na račun podražitev in 3,5 % na račun dviga produktivnosti. Do konca marca je bilo objavljeno, da so se cene dvignile v poprečju napram stanju koncem decembra lanskega leta za 3,2 odst. Pod predpostavko, da bo porast cen v drugem tromesečju približno enak, bi se OD do konca junija lahko povečali za 6,4 %. Kot vemo smo mi osnove in s tem OD že začetkom leta povišali za 10 %, s 1. majem pa še za nadaljnjih 6 % zaradi znižanja prispevkov. S tem smo dosegli oziroma celo presegli z resolucijo predvideno letno stopnjo podražitve.

Tretji kriterij, ki ga moramo upoštevati pri delitvi OD, obsegajo določila sporazuma. V okviru sporazuma. V okviru sporazuma sta najvažnejša: višina kalkulatивnih OD in sredstva, ki jih iz ostanka dohodka (dobička) lahko porabimo za OD. Poprečni kalkulatивni OD na delavca je znašal lani 1.581,00 din. Letos se bo zaradi podražitve in nekaterih sprememb, ki smo jih uveljavili v drugem polletju lanskega leta, povišal do konca junija predvidoma na 1.776,00 din. Če k temu dodamo še del sredstev, ki nam pripadajo iz dohodka, ustvarjenega iznad kalkulatивnih OD — predvidoma 44,5 % — dobimo znesek 2.540,00 din, to je s sporazumom dovoljeni poprečni OD na delavca.

Brez tretje delitve bo znašal v celotni delovni organizaciji (proizvodnja in prodaja) do konca junija poprečni OD 2.201,00 din. Na zadnjem zasedanju SDS je bil sprejet sklep, da se izplača za prvo polletje na račun tretje delitve 15 % in bo tako znašal poprečni mesečni OD na delavca koncem junija 2.531,00 din. Sprejati smo omenili, da bo znašal dovoljeni OD 2.540,00 din. Izplačani OD se torej zelo približa po sporazumu dovoljenemu.

Poprečni OD 2.531,00 din je nekaj višji kot s planom predvideni poprečni OD za celo leto 1974, vendar so pa tudi podražitve višje kot smo jih predvidevali ob sestavi plana za letošnje leto. Kolikšen bo OD v II. polletju še ne vemo, vemo le-to, da bo tudi ta odvisen predvsem od dohodka doseženega s proizvodnjo in prodajo in zvišanja življenjskih stroškov zaradi podražitev v mejah stopenj, ki bodo uradno objavljene.

Janko Rozman

Jože Dolenc čestita Janezu Bedinu

Kongres v Sarajevu

V Sarajevu je bil v dneh od 6. do 8. junija IV. Nacionalni kongres usnjarjev, Čevljarjev in galanteristov SFRJ pod pokroviteljstvom ZIS Đemalom Bijedičem. Program dela kongresa je bil sledeč:

- plenarni del
- pozdrav predsednika pravnjalnega odbora Salka Numangića v imenu tovariša Đemal Bijediča, predsednika ZIS, ki je bil službeno zadržan, je pozdravil kongres tov. dr. ing. Emil Ludviger, podpredsednik ZIS-a in sekretar za zunanjo trgovino; sicer eden izmed ustanoviteljev Društva. Nato je zelo tehtno govoril o možnostih naše predelovalne industrije.

— Savo Čečur, predsednik Privredne komore SR BiH DRUŽBENO POLITIČNA IN GOSPODARSKA GIBANJA V SFRJ

— Dragan Tomić, sekretar Savjeta za kožarsko prerađi-

vačko industrijo Privredne komore Jugoslavije

RAZVOJNE MOŽNOSTI USNJARSKO PREDELOVALNE INDUSTRIJE JUGOSLAVIJE DO LETA 1985.

Nato je sledil delovni del kongresa. Delo je potekalo v dveh sekcijah, in sicer v usnjarsko krznarski in čevljarško galanterijski sekciji.

Ob koncu kongresa pa so bili sprejeti sklepi, da bo V. kongres usnjarjev, čevljarjev in galanteristov v SR Hrvatski v letu 1978 in da se oficielno predloži kandidatura za organizacijo kongresa IULCS (mednarodne unije usnjarskih tehnikov in kemikov za leto 1979).

Ob koncu je bila prebrana in sprejeta brzojavka s čestitkami in pozdravi tovarišu Titu ob njegovi izvolitvi za predsednika republike brez omejitve mandata. S tem je bilo delo kongresa končano.

Vseh udeležencev je bilo preko 400, od tega 50 gostov iz tujine. Iz Slovenije so se kongresa udeležili vsaj po trije člani vseh največjih slovenskih tovarn čevljev, usnja, galanterije in tovarn pomožnega materiala.

Zadnji dan kongresa je bil namenjen obisku kožno tekstilnega kombinata Visoko, ki je največja organizacija v svoji stroki v Jugoslaviji. Istočasno je bil odkrit spomenik dvema zaslužnima sodelavcema društva in tovarne Kombinata Visoko, tovarišema dipl. ing. Limi Rešadu in Šahinovič Šafetu. Prvi je bil podpredsednik društva usnjarjev, čevljarjev in galanteristov Jugoslavije in pa podpredsednik pripravjalnega odbora.

V naslednjih številkah pa bomo skušali podati izvlečke iz interesantnejših referatov, ki so bili obravnavani na kongresu.

Janez Ažman

Poslovalnica v Crikvenici

Kdo si ne bi zaželel obiska v poslovalnici ob morju, še posebej v tem času? Žal pa v sredini junija, ko sem obiskal poslovalnico v Crikvenici, ni bilo tako toplo in kopanje je padlo v morje. Med vožnjo v Crikvenico sem, da bi krajšal čas, prešteval poslovalnice, ki sem jih že obiskal. Poslovalnica v Crikvenici je bila že petintrideseta. Koliko srečanj, zanimivih in prijetnih pogovorov? Koliko doživetij?

Tudi srečanje s kolektivom Crikveniške poslovalnice je bilo doživetje. Zanimivo je, da kolektiv sestavljajo same ženske: poslovodkinja Ivana Manestar in Marija Ilić, ki sta zaposleni pri nas že od leta 1962 ter pomočnica Mira Car in vajenka Pavla Česnik. Med seboj, kot pravijo, se odlično razumejo. Zato tudi ni bilo slabe volje ob kopici dela, ki ga je bilo potrebno opraviti zaradi sezonskega znižanja cen obutve. Še posebno pomočnica Marija Ilić, ki je šest mesecev nazaj uspešno zamenjavala bolno poslovodkinjo, je v pogovor vnašala veliko dobre volje.

V letošnjem letu dosegajo dobre rezultate, saj so prodale že za okoli 0,12 milijona din obutve več kot lani v prvih petih mesecih. Tako so od januarja do maja letos prodale 4688 parov obutve, kar znese 0,61 milijonov din. V parih pomeni to 14 % povečanje, vrednostno pa 20 %

povečanje. Koncem maja je bila zaloga sorazmerno visoka, za 12 % večja kot lani v tem času in je znašala 9895 parov. Vendar po mnenju poslovodkinje Ivane Manestar ni previsoka, če računamo, da bo prodaja v Crikvenici najbolj cvetela v poletnih mesecih. V juniju so dosegle nekoliko manj ugodne rezultate, vendar računajo, da bodo do konca letošnjega leta uspele izpolniti in preseči letošnji plan, ki je 2,05 milijona din. Zelo razveseljuje je, da ne poznajo problema reklamacij. V letošnjem letu so kupci reklamirali samo 20 parov obutve.

Poslovalnica v Crikvenici je ena naših najstarejših, saj je bila osnovana leta 1931. Njena lokacija je idealna. Prodajni prostor, ki ni večji od 50 m², je natlačen z obutvijo in pohištvo. Situacijo rešujejo z nekoliko oddaljenim priložnim skladiščem, kjer hranijo nesezonsko obu-

tev. Pomanjkanje prostora, predvsem pa velike težave z odtočnim kanalom, ki gre točno pod sredino poslovalnice, narekujejo čimprejšnjo adaptacijo. Dvakrat se je že zgodilo, da se je voda iz odtočnega kanala razlila po poslovalnici; to pa spominja tudi velika vzboklina parketa na sredini poslovalnice. Ko človek stopi na to vzboklino, misli, da je resnično velik, pa je samo nekaj cm višji. Resnično bi bilo škoda, da bi tako lep lokal pustili v nemar, čeprav vemo, da smo na tesnem s finančnimi sredstvi za adaptacije poslovalnic.

Zanimal sem se tudi za pretekle dogodke. Lani v tem času so v poslovalnici imeli smolo. V opoldanskem odmoru je nekdo nasilno vdrl v poslovalnico in ukradel 5000 din dopoldanskega iztržka. Pomočnica Marija Ilić je dejala, da se je ta čas izredno slabo počutila, kajti zelo neprijetno je, ko te zaslišuje policija in sprašujejo v tovarni. Po sklepu pristojnega organa so morale primanjkljaj tudi delno same pokriti.

Prodajna sezona v Crikvenici je specifična. Najmočnejši so poletni meseci, nato pa prideta šele november in december, ki sta značilna kot najmočnejša prodajna meseca v letu za celotno prodajno

V poslovalnici v Crikvenici

organizacijo. Kupci so v večini domačini (okrog 70 %), ostali pa so turisti iz različnih dežel sveta, ki prihajajo v Crikvenico letovat. Prav prijetno je poslušati naše prodajalke, kako skušajo ugoditi kupcem in jim pojasnjujejo v različnih jezikih.

Crikvenica postaja mogočen turističen center in nekoliko spominja na slovito Opatijo. En dan pa je gotovo premalo, da bi se človek seznanil z njenim življenjskim utripom.

Božidar Meglič

Obsežne naloge

Vzdrževalna in montažna dela med rednim letnim dopustom.

Mesec julij je pred nami in s tem tudi čas, ko se bodo za 14 dni ustavili stroji in bodo ljudje iz oddelkov odšli na prepotrebni letni oddih.

Za delavce v vzdrževalnih obratih pa je kolektivni dopust čas za temeljitejšo pregled, popravila, menjave ter montaže novih strojev in opreme.

Tudi v letošnjem letu je program del med dopustom precej obsežen. Poleg rednih preventivnih pregledov in menjave olj bo potrebno pregledati še vrsto strojev, opreme, elektro in drugih instalacij, ki jih med obratovanjem tovarne ni mogoče opraviti ali pa bi taki posegi povzročili zastoj v proizvodnji. Posebno pozornost bo potrebno posvetiti strojem in napravam, ki praktično obratujejo 24 ur na dan in na katerih se vzdrževalna dela vršijo samo takrat, ko pride do okvare. To so predvsem stroji v gumarni, plastiki, PUR-u, potem elektroenergetska oprema, ventilacijske naprave, parni in toplovodni kotli ter instalacije, kompresorske postaje, dvigala ipd.

Čas med kolektivnim dopustom pa bo izkoriščen tudi za beljenje prostorov, obnovo podov ter za čiščenje. Ker za čiščenje prostorov navadno vedno primanjkuje ustreznih delavcev, bi bilo zaželeno, da grobo čiščenje opravijo zadnji dan posamezni oddelki sami.

Poleg vzdrževalnih del pa je med letošnjim dopustom predvidena tudi montaža diesel agregata, za oskrbovanje tovarne z električno energijo v slučaju redukcij. Agregat smo naročili v ladjedelnici »Uljanik« Pula in bo imel moč 560 KVA, to je približno 450 KW. Agregat je sestavljen iz dvotaktnega diesel motorja firme General Motors z močjo 582 KM in trofaznega sinhronskega generatorja, proizvod ladjedelnice Uljanik. Za namestitve agregata je predviden prostor, ki bo zgrajen v sklopu celotnega bodočega elektroenergetskega objekta ob strugi Bistrice.

V prvi fazi bo agregat priključen na transformatorsko postajo v gumarni. Kasneje pa je predvideno tudi paralelno obratovanje agregata z distribucijsko mrežo in priključitev na transformatorsko postajo obrata II. Z navedenim agregatom bomo lahko pridobivali vso manjkajočo energijo pri 30 % ali celo 50 % redukcijah.

V montažnem oddelku L3 je med letošnjim dopustom predvidena tudi montaža novega Rogovega transporterja s sušilnico na termično olje. Transporter je naročen v 3 etažni izvedbi in prirejen tako, da bo na vseh etažah možen prevoz škornjev.

Plan del za letošnji dopust je torej kar obsežen. Da bomo lahko vse v redu izvršili, je pa odvisno predvsem od pravočasne dobave opreme.

Janez Mrak

Prodavnica u Crikvenici

PREVOD

Ko ne bi zaželeo posetu u poslovalnici pored mora a naročito u ovo doba. Ali na žalost, polovinom juna, kada sam posetio prodavnicu u Crikvenici, još nije bilo letnjih vrucina i misao na kupanje pala je u more.

Putem za Crikvenicu, da bih skratio vreme, prebrojavao sam prodavnice, koje sam već posetio. Sledeća u Crikvenici biće trideset i pet. Koliko susreta, interesantnih i prijatnih razgovora! Koliko doživljaja!

I susret sa kolektivom poslovalnice u Crikvenici bio je doživljaj. Interesantno je, da kolektiv sastavljaju samo žene: poslovodica Ivana Manestar i Marija Ilić, koje su kod nas zaposlene već od 1962. te pomoćnica Mira Car i učenica u privredi Pavla Česnik. Kako kažu, međusobno odlično se slažu. Zato i nije bilo nerazpoloženja uprkos gomili posla, koga je bilo potrebno izvršiti u vezi sezonskog sniženja cena obuće. I pomoćnica Marija Ilić, koja je pola godine zamenjivala bolesnu poslovotkinju, doprinela je veselom razgovoru.

U ovoj godini dostižu samo dobre rezultate, naime u ovoj godini prodale su već za 0,12 mil. din nego za prvih pet meseci prošle godine. Tako su od januara do maja ove godine prodale 4.688 pari obu-

će, što iznosi 0,61 mil. din. U parima znači to povećanje za 14 % a prema vrednosti za 20 %. Zaliha je bila krajem maja srazmerno velika za 12 % veća nego u prošloj godini u isto doba i iznosila je 9895 pari obuće. Prema mišljenju poslovotkinje nije tako visoka, ako uzmemo u obzir, da će prodaja ići najbolje o letnim mesecima. Dostizeni rezultati u junu nekoliko su manji ali ipak računaju, da će ispuniti a čak i prestići ovogodišnji plan, koji iznosi 2.05 mil. din. Razveseljavajuće je, da nemaju problema sa reklamacijama. U ovoj godini kupci su reklamirali samo 20 pari obuće.

Prodavnica u Crikvenici jedna je od najstarijih, bila je osnovana 1931 god. Njezina je lokacija idealna. Prodajna prostorija, koja nije veća od 50 m² prepuna je obuće i pokućstva. Situaciju nekako rešavaju udaljenim priložnim magacinom, gde je uskladištena vansezonska obuća. Nestajica prostora, a pre svega komplikacije sa kanalizacijom, koja ide tačno ispod prodavnice, iziskuju što bržu adaptaciju. Već se dva puta voda iz kanalizacije prolila u prodavnici na što potseća ispućeni parket baš u sredini prodajnog prostora. Kad čovek stoji na tom ispućanju, misli da je stvarno velik iako

se podigao samo za nekoliko santimetara. Bila bi stvarna šteta ostaviti takav lokal da propada iako znamo, da su naše finansijske mogućnosti u vezi adaptacija male.

Interesovali su me i događaji iz bliske prošlosti. Prošle godine u ovo doba neko je u podnevnoj pavzi provalio u prodavnicu i odneo 5.000,00 prepodnevog pazara. Pomoćnica Marija Ilić rekla mi je, da se neprijatno osećala, jer je vrlo nezgodno, kad te milicija saslušava i ispituje o tvornici. Prema odluci odgovornog organa manjak novca morale su same delimično nadoknaditi.

Sezona prodaje u Crikvenici specifična je. Najjače su letni meseci, posle dođu novembar i decembar kao meseci najjače prodaje u godini. Veći deo sačinjavaju domaći kupci — oko 70 % — ostali su turisti iz različitih zemalja sveta, koji dolaze na letovanje u Crikvenicu. Baš je zgodno slušati naše prodavačice, kako se trude udovoljiti želje kupaca i objašnjavaju ima na različitim jezicima.

Crikvenica postaje turistički centar i malo lići na poznatu Opatiju. Jedan dan je suviše malo, da bih se mogao upoznati sa njezinim tempom života.

Božidar Meglič

Briga o radnom čoveku i optimalni razvitak

Razgovor sa novim generalnim direktorom Janezom Bedinom

Na poslednjoj sednici, 14. juna 1974. centralni radnički savet izabrao je odnosno naimenovao za novog generalnog direktora druga Janeza Bedinu, dosadašnjega pomoćnika generalnog direktora.

Mislím, da nije potrebno posebno predstaviti druga Janeza Bedinu, jer nije poznat samo u našem kolektivu, dobro je poznat i narodu Tržiča kao i mnogobrojnim poslovnim partnerima po svome zalaganju, svestranom i plodnom radu. Poznat je još od pre kao izvanredno uspešan student. Ali ipak je potrebno pored svega nekoliko najvažnijih podataka.

Drug Janez Bedina rođen je 1. avgusta 1940. god. u Tržiču. Nakon uspešno završene gimnazije u Kranju postao je student Ekonomskog fakulteta u Ljubljani, gde je diplomirao u septembru 1963. god. Posle otluženog kadrovskog roka u JLA zaposlio se 1. oktobra 1964 u našoj tvornici kao komercijalist u prodajnom sektoru. Početkom 1966 postao je vođa nabavnog sektora a početkom 1969 direktor prodajnog sektora. 1. januara 1973 preuzima dužnost pomoćnika generalnog direktora a od 1. septembra 1974 biće generalni direktor preduzeća.

Drug Janez Bedina nije samo dobar ekonomista nego i aktivan društvenopolitički radnik. Već januara 1959 postaje član Saveza komunista. Izvršavao je niz političkih zadataka u osnovnim društvenopolitičkim organizacijama tvornice, bio je član CK SK Slovenije kao i sekretar opštinskog komiteta SK. U Tržiču bio je više puta delegat na kongresima Saveza komunista Slovenije i Jugoslavije.

Iako pretrpan poslom koga obavlja, on produžuje studije trećeg stepena Ekonomskog fakulteta u Ljubljani.

Na svim dosadašnjim područjima rada drug Janez Bedina pokazao se kao vrlo sposoban pa zbog toga odluka centralnog radničkog saveta u vezi izbora novog generalnog direktora nije predstavljala neki naročiti problem.

Pored tih kratkih karakteristika moramo podvući, da je drug Bedina stari »Pekovac« čime označavamo veliku odanost kolektivu PEKA. Njegova je velika želja, da bi razvitak tog radnog kolektiva zajedno sa čitavim našim društvom bio još brži i bolji nego dosada. Prema njegovim rečima biće zato potrebno više drugarstva in međusobnog razumevanja. U međusobnim odnosima biće potrebno obratiti pažnju na objektivne argumente i avtoritet vodećeg radnog mesta.

Naimenovanje druga Janeza Bedine za generalnog direktora besumnje znači za njega veliki uspeh i zbog toga prvo pitanje:

U čemu je značaj vašeg izbora za generalnog direktora 2.500 članskog radnog kolektiva?

Da budem iskren, moram reći, da mi izbor za generalnog direktora znači veliku čast i poverenje kao i uspeh u mom životu. Ako kažem, da se tome radujem, mislim, da bih pogrešio, jer se je teško radovati tako velikoj odgovornosti, koju nalaže poverenje ukazano tim izborom. Dosta dugo sam u preduzeću i znam za sve poteškoće i probleme, koje treba rešavati na tom radnom mestu. Nadam se da ću poverenje opravdati i da me čeka velika odgovornost.

Kakva je Vaša ocena ovo godišnjih poslovnih rezultata?

Uzimajući u obzir prognoze postavljene početkom godine, kada smo usvajali godišnji poslovni program, moram reći, da su poslovni rezultati iznad očekivanih. Tome se radujem i zbog toga, jer mislim, da su tadašnje ocene bile dosta realne i da smo mogli očekivati slabije rezultate. Ali smo neke od uslova za bolje rezultate i već tada predviđjali. Naročito je važno, da smo prilikom odluke, na koje ćemo se tržište usmeriti, uradili bitnu preorientaciju u pogledu strukture naših potrošača, da smo uspeli smanjiti gubitak na zapadnom tržištu i da smo povećali udeo istočnih poslova, koji su finansijski još uvek interesantni i na kraju, da smo postigli izvestan porast prodaje na domaćem tržištu. Možda smo na domaćem tržištu očekivali više zbog srazmerno velikih zaliha, ali mislim, da stanje nije nezadovoljavajuće. Da nam u

poslednje vreme nisu vremenski uslovi toliko loši, bilo bi i boljih rezultata.

Da li bismo mogli postići više?

Nikada ne bismo smeli biti zadovoljni postignutim rezultatima. Mislim, da bismo i ove godine mogli postići više. Moram reći, da smo u prodaji na domaćem tržištu za prva tri meseca postigli vrlo dobre rezultate i da je slabija prodaja u aprilu i maju posledica lošeg vremena. S druge strane poznato je, da smo početkom godine imali proizvodnih poteškoća naročito pri ostvarivanju plana a i na nekim drugim područjima zbog lošeg kvaliteta.

Gde bismo mogli postići više?

Nismo još postigli sve što bi nam moglo pomoći prilikom rešavanja organizacije i pristupu pojedinim zadacima i problemima. Podbacili smo u izvozu na zapad a naročito je zabrinjavajuće dejstvo smanjivanja našeg udele u opštem jugoslavenskom izvozu toliko, da je u pitanju i udeo naših porudžbina sa istoka koji se dodeljuje na bazi izvoza na zapadno tržište a što bi moglo, da ugrozi našu zaposlenost.

Koji su najveći zabrinjavajući problemi?

Trenutno je za mene najveći problem inflacija troškova, koja se pokazuje u različitim oblicima. Mi proizvodimo finalne proizvode i smo prilično vezani na izvoz. Inflacija u Jugoslaviji veća je nego u svetu a to znači, da teret veće inflacije nosimo tada, kada nastupamo u izvo-

zu. Svakako je to za naš kolektiv suviše veliki teret. Potrošač mora nekako podeliti svoj prihod i pošto ne može uslediti porastu cena mora se odreći takvim materijalnim dobrima (u toj grupi je i obuća), koja mu nisu neophodno potrebna. Zbog toga porast cena naših proizvoda ne može uslediti srazmerno porastu troškova proizvodnje nego sporije, što ide na našu štetu. Inflacijom naša sredstva praktično su gubila svoju vrednost pošto je za jednaku količinu pari obuća potrebno uložiti znatno više sredstava a to znači, da ta sredstva manje vrede. Zbog toga se i smanjuje naša likvidnost. Jednostavna računica: prošle godine smo uz vrlo povoljne rezultate poslovanja izdvojili u fondove 28 milij. din. Ako uzmemo 20% stepen inflacije na naš poslovni fond, koji iznosi 190 milij. din, ovaj se zbog inflacije smanjio za 34 milij. din a to znači, da smo jednostavno reprodukciju smanjili za 10 milij. din. Sasvim razumljivo je, da se javljaju u obimu jednakog prošlogodišnjeg poslovanja veće likvidnostne poteškoće. Mišljenja sam, da je potrebno problem suviše velikih zaliha osmatrati jedinstveno i uzeti u obzir, da još nije došlo do izraza u celini smanjenje porudžbina poslednjih dviju baznih konferencija. Ipak računamo na to, da ćemo krajem godine doći do normalnih zaliha a da je to prilično relativno.

Sledeći je problem sve veća nestašica radne snage. Tu ćemo morati uraditi više na području stambene politike i politike ličnih dohodaka da bismo obezbedili normalan dotok radnika, inače će doći do priličnih poteškoća.

Hoćemo li u buduću povećati broj naših kooperanata i produbljivati našu međusobnu saradnju?

U odnosu do naših kooperanata imamo prilično uspeha a će nama za buduću proširivanje i produbljavanje međusobne saradnje biti potrebno više finansijskih sredstava, koje bismo uložili u njihovu produkciju; ometaju nas ograničeni prodajni kapaciteti a i kadrovski nismo dovoljno jaki, što bi nama omogućilo veće veze sa kooperantima. Moraćemo se pobrinuti za naš organski porast a to znači, da ćemo morati izraditi program razvika takve saradnje uzimajući pri tome u obzir, da fizički obim povećanja saradnje sa kooperantima godišnje ne može biti veći od 20% jer bi nas inače zahvatilo nepovoljno nedostatak finansijskih sredstava i suvišnih zaliha što bi moglo ugrožavati celokupan koncept poslovanja. Ali to naravno nećemo.

Gde su uzročnici neprestanog porastu režijskih troškova?

Ne možemo očekivati sprečavanja opšteg porasta režijskih troškova u našoj radnoj organizaciji, koji ne predstavljaju neki bitan problem. Ali bilo bi pogrešno štediti na ovim malim postavkama a drugo propustiti bismo deo dohotka, ako ostavimo potrebna putovanja ili tome slično.

Preusmeravanje naše osnovne delatnosti proširivanjem trgovine, proizvodnje poliuretana i gumarskih te plastičnih proizvoda uslovljava normalni porast režijskih troškova, jer je u tim delatnostima potrebno više takvog rada.

Kako je moguće bitno povećati produktivnost našeg rada?

Pre svega moguća je ušteda na materijalnim troškovima a ne kod ličnih dohodaka, jer u kalkulaciji naših proizvoda predstavljaju materijalni troškovi daleko najveću postavku (oko 75%) a udeo ličnih dohodaka je osetno manji (oko 15%). Zbog toga predstavljaju 10% ušteda na materijalnim troškovima pet puta veći učinak od uštede na ličnim dohodcima, koju je u visini od 10% teško postići. Uštedu na materijalnim sredstvima moramo izvoditi poboljšavanjem radnih uslova, povećanjem zaštite rada i uraditi još mnogo na tom području. Mogli bismo uštediti mnogo štošta ali ponekada razbacujemo misleći, da takva firma to može.

Kakva je naša saradnja sa firmom AFIS?

I pored toga, da već pet godina, zapravo već od sveg početka saradnje, teško je

oceniti kakva je naša saradnja sa AFIS-om. Bilo je nekoliko vrlo dobrih rezultata, a bilo je i teških momenata. Danas je saradnja mnogo bolja nego u početku iako trenutno kritična zbog opšte krize u svetu. Za nas AFIS znači nov koncept nastupa na tržištu. Pre svega je tu bila u stvari strateška akcija, koja je na nas imala retroaktivni uticaj, naime promenio se program produkcije. AFIS je za nas i velik riziko, kojeg pre nije bilo ali je to za nas i veliki kapital, koji nama pruža odlučujuće prednosti u izvozu na zapadna tržišta. Mislim, da moramo u budućoj saradnji uzimati u obzir dosadašnja iskustva i još bolje se uključiti u politiku AFISA a naročito, moraćemo primeniti drukčiji koncept prodaje. Naš udeo prilikom kreiranja poslovne politike sa AFIS-om moraćemo uložiti baš u ova područja.

Šta možemo očekivati od Udruženja obućarske industrije?

Zajedno sa drugom Dolencom saradjivao sam u pripremanju formiranja Udruženja. Mislim, da će odluke doneti ugovorom važiti za sve, a to može nama biti samo od koristi, pre svega zbog toga jer omogućuju svakome članu punu angažovanost i inicijativu. Jasno je, da će rezultati biti zavisni od njezgovog rada. Imamo zajedničko mišljenje a i pitanja, koja treba rešavati. Tu nije u pitanju monopol ili pitanje formiranja cena, kako su neki hteli, da to prikažu. I pored toga, da Udruženje predstavlja deo kapaciteta ipak još nije onaj udeo, koji bi monopoljski uticao na jugoslavensko tržište jer van Udruženja nastupaju Borovo i još četrdeset tvornica obuća. Mislim, da nema nikakvog smisla, da delimo megdan na domaćem tržištu, nego da proširimo svoj prodajni kapacitet u koji je za sve suviše mali. Pored zajedničkih investiranja u prodajne kapacitete moram spomenuti još i udruživanje na području tehnologije, nabave i tome slično.

Šta mislite o radu i ulozi naših društvenopolitičkih organizacija?

Karakteristično je, da je rad društvenopolitičkih organizacija ponovo zaživeo i da je to vrlo pozitivno. Mislim, da će se te organizacije morati zalagati, da postanu javna tribina čitavog našeg kolektiva. Pred društveno političkim organizacijama stoji i zadatak povezivanja i uključivanja našeg kolektiva u širu zajednicu, a pre svega je potrebno, da izvršavaju zadatke, koji su prisutni unutar našeg kolektiva.

(Nastavak na 6. strani)

Briga o radnom . . .

(Sledi s prošle strane)

Zašto se mladi stručnjaci teško afirmišu kod nas?

Pre svega sam mišljenja, da je broj stručnjaka kod nas suviše mali i zbog toga pitanje je opadanja tog kadra toliko bolnije. Prva poteškoća, sa kojom se sretne jeste raskorak između njegovog teoretskog znanja i praktičnih zahteva, koje postavlja proizvodnja obuča. Kao mentora nekim mladim stručnjacima dimnulo me ako je neko od tih otišao iz naše radne organizacije. Moram reći, da je kod mladih stručnjaka češća greška u tome, što misle da su naoružani školskim znanjem i da ga je potrebno samo sprovesti u život. Ali to nije tačno. Prvo je potrebno upoznati sebe i kolektiv i to na sasvim jedinstvenom poslu gde smo obično došli u raskorak. Ako neko ne zna obavljati pojedinih radnji ili poslova, tome će biti teško izvoditi pripremu i organizaciju rada. Možda su se stručnjaci suviše malo upuštali u probleme kolektiva ali je s druge strane istina, da ne samo mladim stručnjacima nego i ostalim novim radnicima poklanjamo malo brige u njihovom uključivanju u rad. Nije zadovoljavajuće, da pripremimo neki kratak seminar, nego je potrebno pratiti čoveka na njegovom radnom mestu, pomoću mu da se snadje u početnim poteškoćama, hrabriti ga i dati mu mogućnosti napredovanja. Opšta klima pokazuje, da će ubuduće dolaziti stručnjaci i iz vanrepubličkih centara. Valja upozoriti i na specifičan problem a to je, da u Trzinu, kao malom gradu teško dozvoljavamo nekome, koji je još pre kratko vreme trčao u kratkim pantaloncima, da nešto postane, nego to više poveravamo stručnjacima iz vani.

Sistem nagradjivanja mnogo se kritikuje. Koje su kritike opravdane a koje nisu?

Mislim, da je prilikom obrade analitičkih ocena radnih mesta izvršen ogroman zadatak. Bili smo tada ubedjeni u pravilnost ocenjivanja radnih mesta izvršen ogroman zadatak. Bili smo tada ubedjeni u pravilnost ocenjivanja radnih mesta jer je mogao i svako sam da saradjuje ali smo posle taj kriterijum izgubili i zbog toga kritike su opravdane. Analitička ocena radnih mesta bila je izradjena za neki određen momenat ali je rad preduzeća nešto živo te se radni zadaci prenose s jednog radnog mesta na drugo. Radni postupci uvek se ponovo i na drukčiji način organizuju, pojedina područja postaju značajnija a druga tu značajnost gube, shvatljivo je da tadaš-

nja analitička ocena danas više ne odgovara. Moraćemo se zalagati, da bi takva analitička ocena u preduzeću postojala, da bi je upotunjavali a ne da bi prihvatili neki drugi oblik nagradjivanja. Ako ćemo se latiti pojedinačnih ocena radnih mesta, moraćemo uzeti u obzir sadašnju ocenu i analizirati je a istovremeno odrediti, šta nije dobro. Ali ipak su naše analitičke ocene daleko bolje u uporedjenju s drugima. Mislim, da je lična ocena još uvek dopuna analitičke ocene ali ipak morali bismo uložiti više zalaganja u to, da lično ocenjivanje postane objektivnije iako apsolutna objektivnost ne postoji.

Ovo možemo produžiti pitanjem normativa. Samoupravnim dogovorom složili smo se u tome, da svaka OOUR mora imati jednake uslove za postizanje ličnog dohotka. Kod odredjivanja normativa i uredjivanja radnog mesta morali bi saradjevati i psiholozi, lekari, tehnolozi i majstori. To još nismo postigli ali ako hoćemo uraditi nešto više, moraćemo realizovati i ovaj zahtev.

Cini li se Vama briga o društvenom standardu radnika zadovoljavajuća?

Mislim, da na tom području još nije uradjeno sve. Naša osnovna briga mora biti usmerena rešavanju stanbenih pitanja i na tom području uradjeno je prilično dosta. Bilo bi pogrešno, da time prestanemo. Pre svega moramo obratiti pažnju spoljnim područjima, podizanju obdaništa i slično a moraćemo poboljšati i neke stvari u preduzeću. Moraćemo poboljšati organizaciju društvene ishrane, pobrinuti se za veću udobnost ali ne zbog udobnosti same nego što se čovek prijatnije oseća us spremljeni sto i time se i vaspitava. Smeta mi ponašanje nekih pojedinaca koji neznaju, da su i prostorije na novo prefarbane. To pokazuju, da smo poneki put suviše ponosni na naš kulturni nivo. Biti moramo svesni, da trećinu svog vremena provodimo u tvornici pa nije svejedno, kakvo je naše radno mesto. Bilo mi je teško, kad smo kritikovali, da je suviše cveća po našim kancelarijama a i ono ima uticaja na naše prijatnije osećanje. Ako želimo biti humano društvo, moramo se pobrinuti o tome, da će čovek udovoljiti zahtevima samo u optimalnim uslovima.

Šta mislite o »Čevljarju«?

Mislim da je potreban i da je njegovo postojanje opravdano, da je postignut veliki napredak ali bih ipak preporučio povećanje prevoda članka na srpskohrvatski jezik, da time omogućimo našim prodavcima iz drugih repub-

lika, da se upoznaju s najvažnijim problemima i da se time poveća njihov osećaj veće pripadnosti našem kolektivu.

Morali bismo se pobrinuti za veći broj dopisnika pa moram reći, da se ovde i sam osećam pomalo krivim.

Vaša prognoza za dalji razvitak PEKA?

Prvo i prvo moraćemo se pobrinuti, da podignemo kvalifikacioni nivo u strukturi zaposlenih što će doneti bo-

lji poslovni rezultat i veći lični dohodak. A to je i naš cilj. Druga važna stvar je porast poslova koje usvajamo.

Viši stručni nivo ćemo postići usposobljavajući ljude kreatorima, organizatorima i drugim kvalifikacijama. Želeo bih da postanemo nosioci i organizatori savremene trgovine obučom. Uveren sam, da naš ljudi to mogu. Imamo 200 godišnju tradiciju obučarstva i odgovarajući geografski položaj u Evropi. Moraćemo proširiti, kako sam već više puta napomenuo,

prodajne kapacitete a u kolektivu pobrinuti se za veću preciznost čitavog procesa proizvodnje i unosenje nauke u taj proces. Bio bi to uslov za ostvarenje što bolje klime prilikom zapošljavanja mladih stručnjaka. Moramo optimalno koristiti potencijal pojedinaca i omogućiti porast njihovog nivoa toliko, da rad ne bude samo izvor ličnog dohotka, nego da će ih rad usposobljavati i vaspitavati za nešto više, da će moći ići normalnim životnim putem koji se samo penje.

Značajni zaključci CRS

Centralni radnički savet je na svojoj 5. sednici u petak, 14. 6. 1974. god. u adaptiranoj prostoriji pored tvorničke menze usvojio i verificirao više značajnih zaključaka.

Posle pregleda realizacije zaključaka, koga je podneo generalni direktor drug Jože Dolenc, direktor finansijskog sektora drug Janez Kališnik podneo je izveštaj o rezultatima poslovanja za period januar-april, koje smo već objavili u prošlom broju »Čevljarja«. Izveštaj je bio dopunjen sa poznatim pokazateljima o uspešnom poslovanju za maj 1974. Rezultati se bitno ne razlikuju od planiranih i očekivanih. Karakteristično je: normalizacija proizvodnje, blagi porast nabavnih cena i prodaja prvenstveno jeftinije robe. Veliki su problem suviše zalihe, naročito u prodajnoj mreži. U tom periodu likvidnost preduzeća bila je zadovoljavajuća i mogli smo u rokovima likvidirati svoje obaveze.

Na osnovu takvih povoljnih poslovnih rezultata, kolegijum poslovođa predložio je zajedničkom radničkom savetu visinu treće podele 15% isplaćenih ličnih dohodaka u ovoj godini. (Praktično to znači 90% prosečnih mesečnih ličnih dohodaka). Ovaj predlog objasnio je generalni direktor Jože Dolenc i podvukao, da je takva visina treće podele moguća samo zbog visokih radnih zalaganja svakog pojedinca. Centralni radnički savet ovaj predlog usvo-

jio je posle kraće rasprave. Prema tumačenju, koje je bilo podneto na radničkom savetu, prosečni mesečni lični dohoci iznosiće u prvom polugodištu ove godine 2531,00 din po zaposlenom.

Posle toga centralni radnički savet verificirao je zaključke usvojene na zborovima radnika i radničkih saveta OOUR, koji se odnose na bilans 1.1.1974. dopune godišnjeg poslovnog ugovora, promene visine % doprinosa iz ličnih dohodaka, potpisivanje samoupravnog ugovora o poslovnom udruženju obučarske industrije, odbijanje sklapanja ugovora o udruživanju sredstava za unapređivanje privredne suradnje sa zemljama u razvoju, otkup obveznica federacije iz rezervnih fondova i sklapanja ugovora o finansiranju neprivrednih investicija na području opštine Trzin za 1974 god., odnosno na područjima, gde su sedišta poslovnica i OOUR Trbovlje.

Centralni radnički savet usvojio je i informaciju o bilansu AFIS-a za 1973. god., koja pokazuje minimalni stepen dobiti.

Nakon toga centralni radnički savet razmotrio je predlog raspisne komisije o imenovanju glavnog direktora, koji je podneo direktor opšteg sektora drug Slavko Hvalica i saglasno izabrao dosadašnjeg pomoćnika glavnog direktora druga Janeza Bedinu za generalnog direktora sa 1. septembrom 1974.

Predsednik centralnog radničkog saveta drug Jože Benedičič prvi je čestitao novom generalnom direktoru a svi prisutni svoje zadovoljstvo izrazili su dugotrajnim aplaudom. Zatim je uzeo reč sadašnji generalni direktor drug Jože Dolenc i rekao, da moramo biti u potpunosti zadovoljni, što nije bilo poteškoća u vezi izbora generalnog direktora i dopunio obrazloženje raspisne komisije te nabrojio značajne radne zadatke, koje je uspešno izvodio drug Janez Bedina i na kraju čestitao novom generalnom direktoru.

Drug Janez Bedina zahvalio se za poverenje, koje mu je ukazao centralni radnički savet i naglasio, da će se i nadalje zalagati za progresivni put preduzeća, a pre svega, da će svojim budućim radom obezbediti što bolje uslove rada i položaj svakome članu našeg kolektiva. Tako ćemo prema njegovim rečima svu svoju pažnju usmeriti na proširenje prodajnih kapaciteta i delatnosti razvoja.

Centralni radnički savet produžio je društveni ugovor o finansiranju studenata političke škole pri CK ZKS.

Na kraju zasedanja centralni radnički savet rešio je i četiri molbe stručnjaka i doneo na zahtev samoupravne kontrole tumačenje o pravilnosti zaključka radničkog saveta SSSS o dodeljivanju najemnog stana.

Božidar Meglič

Poslovalnica v Crikvenici

Bolezen umazanih rok

Glede na to, da so parazitarne črevesne bolezni v porastu in da je Tržič eden izmed krajev, kjer je vsako leto nekaj črevesnih obolenj in ker se bliža poletna sezona, ko nam muhe s sadeži najpogosteje širijo to bolezen, vas bomo opozorili na nekaj stvari, ki povzročajo ČREVESNA OBOLJENJA.

Nalezljive bolezni nastanejo le na ta način, da povzročitelji pridejo od bolnega človeka ali živali v telo zdravega človeka. Ko se povzročitelji v telesu dovolj namnožijo, začne obolenje.

Do obolenja pride:

— če je vstopilo zadostno število povzročiteljev bolezni;
— če so povzročitelji dovolj močni, da povzročijo obolenje,
— če telo — organizem ni dovolj odporen.

Da bi uspešno preprečevali te bolezni, je važno, da vemo, kako se povzročitelji prenašajo iz človeka na človeka. Ker vemo, da so črevesne nalezljive bolezni umazanih rok in da je glavno zlo v procesu priprave hrane, mora biti vsa profilaksa usmerjena v higiensko ravnanje pri pripravi živil ter v visok nivo osebne higijene; ker vemo, da vsa infekcija izhaja neposredno ali posredno iz črevesa človeka, ki izloča klice.

Vsem boleznim, ki sodijo v skupino črevesnih nalezljivih bolezni, je skupni znak DRISKA.

Po definiciji svetovne zdravstvene organizacije govorimo o driski, če imajo osebe v 12 urah vsaj dva ali več mehkih iztrebljanj ali pa samo eno mehko iztrebljanje, pri katerem najdemo v iztrebkih kri, gnoj ali sluz. Torej bolezen sama se je začela akutno iz najboljšega zdravja, naenkrat zviže bolnika v trebuhu in bolnik zbolí s hudo drisko. Včasih je prisotno tudi bruhanje, izjemoma pa nastopi tudi vročinsko obolenje.

Vsi ti znaki obolenja začnejo popuščati navadno po nekaj dveh do treh dneh, temperatura pade na normalno, driska pojema ali pa se nadaljuje še z nekaj sluzastih ali sluzavo krvavih iztrebljav dnevno še skozi nekaj dni. Pri teh driskah, ki trajajo več dni, naj opozorim predvsem na veliko izgubo tekočine iz organizma, zato je treba zaužiti veliko tekočine v obliki ruskega čaja. Ta izguba je še toliko bolj nevarna pri otrokih, saj lahko privede bolnika do nevarnega stanja kolapsa, zaradi izsušitve organizma. Vsekakor se moramo pri vseh teh znakih posvetovati z zdravnikom, ki nam odredi primerno terapijo in opozori na nujno DIETNO HRANO v času obolenja.

Dokler so iztrebki sluzasto krvavi, naj dobi bolnik samo ruski čaj s saharinom, nato preidemo na sluzaste juhe in prežganke. Ko pa se zmanjša število iztrebljanja, pa polagoma začnemo s kašasto pretlačeno hrano in prepečenem. Dokler ni blato popol-

noma normalno, ne smemo uživati sveže zelenjave in sadja.

Pri vseh teh črevesnih obolenjih pa je potrebno, še preden začnemo z jemanjem zdravil, da damo blato na preiskavo, ker se šele s tem potrdi prava diagnoza.

Torej iz vsega vidimo, da je pogoj za nastanek obolenja okužba, glavni vir okužbe pa je lahko v procesu priprave hrane, lahko že v klavnici, mesariji, mlekarji, zlasti pa v kuhinji in shrambi. Prav tako je treba vzdrževati strog higienski režim v shrambah, hladilnih napravah, kuhinjah, pri serviranju in uživanju hrane ter čiščenju posode in pribora. Mleko, meso in ustrezni izdelki so vsekakor odlično gojišče za nevarne bakterije in zarod črevesnih klic, kar vse izvira lahko že iz živali ali nečistega ravnjanja z živali. Zato se mora-

mo zavedati osnovnih higienskih navad in jih vzdrževati na najvišji stopnji. Vemo, da se nevarnost prenosa teh klic začne že ob sami defekaciji, če si izločevalec po opravljenih potrebi ne umije rok, se zelo lahko zgodi, da odnese na rokah patogene klice, okuži z njim roke drugega, razne predmete in tudi hrano. Zato se te bolezni resnično lahko imenujejo BOLEZNI UMAZANIH ROK.

Poleg opisanih pa obstajajo še druge možnosti za širjenje teh bolezni.

Če sploh ni stranišč ali pa so ta narejena tako, da imajo muhe dostop do iztrebkov, je s tem odprta nadaljnja važna pot za širjenje črevesnih infekcij. Muhe odnašajo na sebi okužene delce iztrebkov in jih odlagajo kjerkoli, tudi na živilih, ki so jim dostopna.

Posebno usodno pa je, če pride od stika med okuženimi iztrebki in pitno vodo. To se lahko zgodi zaradi najraz-

ličnejših pomanjkljivosti in okvar pri kanalizaciji (stranišča, greznice) in pitno vodo. Pri taki okužbi pride do velikih epidemij, saj je pitna voda v splošni rabi. Torej zato velja pravilo, kjer je higiena na stranišču na visoki ravni, kjer deluje vodovod in kanalizacija v redu, se omenjene

bolezni ne morejo širiti v znatnejši meri. Nasprotno pa vidimo veliko črevesnih infekcij, kjer vse te omenjene okoliščine niso urejene.

Torej je število črevesnih infekcij te vrste zanesljivo merilo za higiensko raven neke dežele.

Stefka Gros

Nove naloge

LETNA SKUPŠČINA ZVEZE DRUSTEV ČEVJARJEV IN USNJARJEV SFRJ

V Sarajevu je bila 15. junija redna letna skupščina zveze društev usnjarjev in čevljarjev SFRJ, z običajnim dnevnim redom.

V poročilu je tajnik društva tov. dr. Jaroslav Kolar opisal delovanje društva v letih od 1972 do 1974. V tem času je društvo organiziralo skupaj z zagrebškimi in beograjskimi sejmom sejma MODE U SVETU in TJEDNA KOŽE I OBUČE z ocensko izložbo modelov. To so vsakoletni dve največji usnjarsko čevljarjski manifestaciji v naši državi. Ob tej priliki podeljujejo Zlate cipelice in pa Košuto, najboljšim izdelkom in pa zlate prstane posameznim modnim kreatorjem. V letošnjem letu je organiziralo V. posvetovanje o zaščiti pri delu, delo s transportnimi napravami itd. ... Pomagalo je pri organizaciji IV. Nacionalnega kongresa v Sarajevu. Nadalje je sodelovalo pri izdelavi modnih barvnih kart takozvane MODE EVROPE in končno na kongresu IULCS to je mednarodna združenja usnjarskih tehnikov in kemikov. Na kongresu je sodelovalo tudi dvoje predavateljev iz Jugoslavije.

Društvo izdaja časopis KOŽA I OBUČA skozi katerega popularizira usnjarsko čevljarjsko dejavnost in seznanja z novostmi tako iz področja naše industrije kakor tudi s področja dejavnosti omenjene industrije v svetu.

V razpravi, ki je sledila poročilu je bilo poudarjeno uspešno delo v preteklem obdobju, poleg tega pa so bile nakazane določene smernice za nadaljnje delo. Zaključki skupščine so:

1.0 organizacijske naloge

1.1 povečati dejavnost in sodelovanje v osnovnih organizacijah to je društvih

1.2 pomagati pri delu, sekcije za čevljarstvo in sekcije za usnjarsstvo, ki naj bi delale na strokovnem izpopolnjevanju članov in pa na tehnični sodelavi

1.3 pripraviti in osnovati sekcije za ekonomska vprašanja

1.4 organizirati 24. mednarodni teden kože i obuče i razstavo Moda v svetu 1974.

2.0 delo na strokovnem izpopolnjevanju

2.1 propagirati in pomagati pri akcijah za vključevanje mladine v strokovne šole usnjarske in čevljarjske industrije

2.2 organizirati V. Nacionalni kongres

2.3 organizirati nasledni kongres mednarodne unije usnjarskih kemikov in tehnikov 1979

3.0 časopis KOŽA I OBUČA

3.1 zagotoviti zadostna finančna sredstva in s tem omogočiti redno izhajanje časopisa

3.2 povečati število naročnikov

3.3 razširiti krog sodelavcev

3.4 preskrbeti informacije iz osnovnih organizacij v podjetju

4.0 sodelovati s Privredno komoro v Beogradu in republikah pri izdelavi sporazumov o združevanju usnjarsko čevljarjske predelovalne industrije, kakor tudi pri drugih akcijah, katerih namen je izboljšava poslovanja, tako ekonomskega kot tehničnega

4.2 sodelovati pri vsklajevanju stališč posameznih skupin znotraj usnjarsko čevljarjske predelovalne industrije

5.0 ostale naloge

5.1 kadar se bodo odprle možnosti pripraviti posvetovanje na temo o zaščiti človeka in okolja

5.2 pripraviti strokovno razpravo o obstoječih in novih standardih za usnje in obutev, kakor tudi ostalega pomožnega materiala

Ob koncu sta bila izvoljena nova upravni in nadzorni odbor. Novi predsednik UO je tovariš Salko Numanagić iz BIH-a, ki se je zahvalil za izkazano čast in v imenu novoizvoljenega odbora obljubil, v novi mandatni sezoni uspešno delo. V nova odbora so bili izvoljeni tovariši Goričan Jože EUV Vrhnika, tovariš Ažman Janez iz Peka v UO in tov. Prezelj Boris iz Kotex Tobusa v nadzorni odbor.

Janez Ažman

Namen in obseg preventivnega pregleda

Začetki medicine dela padajo v dobo razvoja industrijske revolucije v Evropi. Z razvojem industrije se je vzoredno večalo število faktorjev, ki so škodljivo delovali na zdravje delavca, pospeševali razvoj bolezni, invalidnosti in ne nazadnje prezgodnje smrti. Kmalu so delodajalci uvideli, da le organizirana zdravstvena služba lahko z rednim periodičnimi zdravstvenimi pregledi dovolj zgodaj odkrije prve znake bolezni, ki jih je pogojevalo delo in potem učinkovito ukrepa, bodisi z izboljšanjem delovnih pogojev, bodisi s premestitvijo delavca na drugo zdravju neškodljivo delovno mesto. Tedaj sta se tudi oblikovala dva pristopa k medicini dela. Po prvem se ta bavi le s tistimi zdravju škodljivimi efekti, ki jih izzivajo faktorji oziroma škodljivosti, vezane na delo in delovni prostor. Po drugem pa se medicina dela bavi s kompletno zdravstveno zaščito delavcev.

V obeh pristopih pa je osrednji pomen v periodičnem zdravstvenem pregledu delavcev, ki so poleg študija delovnega okolja edina objektivna metoda za določanje vpliva delovnega okolja na zdravje delavca. Ti pregledi se vršijo, da bi se postavila zgodnja diagnoza profesionalnih okvar in zaznali še prvi znaki absorpcije škodljivih snovi in da se potem delavec iz nevarne okolice odstrani začasno ali trajno.

Z razvojem industrije se število zdravju škodljivih snovi, s katerimi delavci prihajajo v kontakt, iz dneva v dan večja. Ker pa je večina teh snovi taka, da se njihovo delovanje na zdravje ne more odkriti že na zunaj in brez natančnih pregledov, se obseg periodičnega pregleda večja vzporedno z naraščanjem škodljivosti.

Kljub temu, da delavec npr. z neko snovjo prihaja v dotik samo z rokami, ali pa npr. samo občasno vdihava in podobno, pa ta snov deluje na organizem kot celoto in moramo zato pregledati vse organske sisteme človeka, napraviti rentgenske in laboratorijske preiskave, da bi pravočasno odkrili morebitno škodljivo delovanje delovnega okolja oziroma začetke bolezni. Vsi pa prav dobro vemo, da je vsako stvar boljše preprečiti kot pa zdraviti posledice.

Menim, da bi se vsi morali zavedati, ki ga ima reden periodični pregled za zdravje delavca, pa bi bilo potem manj godrnjanja, češ da so ti pregledi pravzaprav »kaprica« zdravnika.

Dr. Oto Kikel

Tržiške poletne prireditve

Letošnje enajste po vrsti, tradicionalne Tržiške poletne prireditve se bodo pričele dne 29. 6. 1974 ob 19.30.

Prva predstava TPP na prostem je bila uprizorjena v letu 1964. V vseh teh letih so bila na dveh tržiških naravnih scenah GRIC SV. JOŽEFA, atrij občinske skupščine uprizorjena temeljna slovenska dela.

Edino v tržiški občini so se kulturne poletne prireditve na prostem ne-le obdržale, ampak so se zlasti v lanskem jubilejnim letu vsebinsko in kvantitativno obogatile s tem, da so predvsem iz dramskih predstav prerasle na panoramski prikaz celotne kulturne produkcije sezone. V svojo prvo, zgolj dramsko dejavnost je ZKPO Tržič uspelo vključevati od samega začetka vse vidnejše amaterske igralce z območja občine iz vseh šestih KUD-ov.

Kot sem že omenil, so se TPP v letu 1973 vsebinsko precej obogatile s predstavami dramskih skupin, koncerti pevskih zborov, folklorne skupine, pihalnega orkestra itd. ... Poleg navedenega pa so gostovale v času TPP 4 tuje skupine.

V ilustracijo naj navedem nekaj števil, ki pa nazorno prikazujejo delo neprofesionalnih kulturnih delavcev, ki so nekateri celo desetletje svojega prostega časa posvetili kulturni dejavnosti z veliko odmevnostjo med občani.

V 10 letih je bilo uprizorjenih 42 prireditev in drugih kulturnih prireditev na dokaj solidnem amaterskem nivoju. Sodelovalo je 480 igralcev in 260 ostalih sodelavcev, to pomeni, 22500 ur učinkovitega dela in ogromne požrtvovalnosti, TPP pa si je ogledalo nad 55000 gledalcev.

Tudi letošnji program je sestavljen tako, da bo lahko zadovoljil marsikaterega gledalca. Poleg predstav domačih skupin, dramskih, pevskih, folklornih skupin, pihalnega orkestra in filmskega kluba, gostujejo v okviru TPP tudi gostje iz Beograda, kateri nam bodo prikazali

plese in pesmi jugoslovanskih narodov, filmska kluba iz Velenja in Zagreba, Velika modna revija kreatorja Ivana Debevca iz Mengša, v kateri sodeluje tudi Triglav konfekcija in tovarna obutve Peko, ter revija pevcev zabavne glasbe.

Nastopali bodo: Crne vrane, Majda Sepe, Tatjana Gros, Braco Koren in Vokalna skupina ULTRA 4.

Program pa bo povezovala Metka Šišernik.

Z ozirom na dramsko delo, ki bo letos uprizorjeno, smo se odločili, da se TPP odvijajo na dvorišču VVZ (Na GRADU).

Vse občane vljudno vabimo, da se udeležijo predstav, ter jim obenem želimo, da zadovoljni odidejo z letošnjih TPP.

Miro Vrhovnik

Program

29. VI. ob 19.30

Koncert Pihalnega orkestra TRŽIČ

ob 20. uri

PREMIERA: Linhart »Matiček se ženi«

30. VI. ob 20. uri

REPRIZA: Linhart »Matiček se ženi«

2. VII., 3. VII. ob 20. uri

AMATERSKI FILMSKI NOKTURNO gostuje Kino klub »Gorenje« Velenje

3. VII. ob 20. uri

Gostuje Zagrebška avtorska skupina »Cakmera«

4. VII. ob 20. uri

Koncert Kulturno umetniškega društva »BRANKA CVETKOVIČ« Beograd

Pesmi in plesi Jugoslovanskih narodov folklorna skupina, solopevci, tamburaški orkester in narodna glasba

6. VII. ob 20. uri

REPRIZA: Linhart »Matiček se ženi«

9. VII. ob 20. uri

Koncert Folklorne skupine »KARAVANKE« Tržič

Sodeluje:

Tržiški oktet

Kvintet bratov Zupan

Povezovalac programa DORCA KRALJ

11. VII. ob 20. uri

Modna revija — kreatorja IVANA DEBEVCA

REVIJA PEVCEV ZABAVNE GLASBE

Sodelujejo:

MAJDA SEPE

CRNE VRANE

TATJANA GROS

BRACO KOREN

Vokalna skupina: ULTRA 4

13. VII. ob 20. uri

KUD — Lom Komedijski Neil Simon

»ZARES ČUDEN PAR«

Vse predstave se vršijo na dvorišču Varstveno vzgojne ustanove (na gradu). Filmski večeri pa v veliki dvorani paviljona NOB.

Izlet krvodajalcev

Tako kot vsako leto, je tudi letos naša sindikalna organizacija priredila izlet za vse krvodajalce v znak skromnega priznanja za njihovo humano delo pri reševanju življenj in darovanju krvi za tiste, ki jo nujno potrebujejo. Za čas in program izleta so se na izvršnem odboru zmenili, da bi bila najprimernejša prosta sobota. No, to se je tudi tako zgodilo. Sobota, 16. junija je bila določena za naš izlet. Prijave, ki so bile že zbrane dosti preje, so pokazale, da bo izlet dobro obiskan. Od 112 prijavljenih se je izleta udeležilo 85 članov.

Budilo se je lepo pomladansko jutro, kazalo je, da bo vroč dan. Ze nekaj pred šesto uro smo se pričeli zbirati na avtobusni postaji, dobro razpoloženi in veselih obrazov. Bili smo vsi jako točni in ko je bila ura šest, sta prispela tudi naša avtobusa. Določeno je bilo, da bo šel en avtobus po novi, drugi pa po stari cesti skozi vasi s tem, da se v Kranju snidemo in nadaljujemo pot skupaj. Kar hitro smo se razvrstili in prešteli ter dokaj točno odrinili. Le pri vratarju smo se še ustavili, da smo dobili nekaj »kačje slime« za najhujše. V Kranju, kjer sta tudi avtobusa morala dobiti določeno količino goriva, smo se pa mi resnično dokončno razvrstili, saj smo videli, da imamo prostora dovolj.

Naša pot nas je vodila preko Brnika, po znani cesti čez Trojane. Ker so nam že od daleč zadišali sveže ocvrti krofi, smo napravili kratek postanek za nabavo istih. To je bil hkrati tudi zajtrk, ki smo ga potem še v avtobusu po malem popravljali. Dobra volja in lepa narava po Savinjski dolini sta nas že kmalu navdušili za petje. V vsakem avtobusu je bilo nekaj zelo dobrih pevcev, da nam ni bilo prav nič dolgčas. Vmes pa so bili duhoviti vici in šale vseh vrst; kar prehitro smo prispeli v Velenje. Tu smo napravili večjo krožno vožnjo, da smo si mesto ogledali. Mesto je bilo praznično razpoloženo, saj je bilo gostitelj slovenskih pionirjev, ki so ta dan imeli v Velenju svoj zlet. Bilo je nešteto avtobusov iz vseh krajev Slovenije. Ko so nas zagledali usmerjevalci prometa, so prvotno menda tudi mislili, da smo pionirji, šele pozneje so spoznali, da smo kar malo premočni. Da nas ne bi več zamenjali za pionirje, je tov. Karlo namestil na stekla avtobusov lepake »krvodajalci Pekov«. Tako opremljeni smo se po novo asfaltirani cesti po dolini Mislinje med Plešivcem in Pohorjem skozi Hudo luknjo pripeljali v industrijsko mesto v Slovenj Gradec, kjer smo napravili daljši postanek. Ogledali smo si mesto, se okrepcali in osvežili, potem pa smo šli na ogled nove galerije, kjer je svetovna razstava fotografije na temo »Žena«. Zares lepo doživetje! Kaj vse delajo in ustvarjajo naše matere, žene in dekleta poleg svojih materinskih dolžnosti. Nekateri so si ogledali tudi muzej in pa cerkev, v kateri so lepe freske. Nato smo nadaljevali pot preko Otiškega vrha naprej proti Dravogradu. Ker smo na križišču prezrli znak za Ravne, smo se prav kmalu znašli na mejnem prehodu. Nastal je manjši preplah, kajti nekateri so še vedno mislili, da bomo šli čez Avstrijo nazaj in da bomo potrebovali potne liste. Bili pa smo v večini brez njih. Hitro smo se obrnili in kmalu zavili v Mežiško dolino, skozi katero teče reka Meža, ki je od separacije svinčeve rude popolnoma bela brez vsakega življenja. Po nekaj kilometrih so se pred nami pokazale Ravne, največji kraj Slovenske Koroške. Duh po žlindri in polno rdečega dima in saj v zraku nam je povedal, da smo se peljali mimo druge naše železarne. No, ker niso bile naš cilj Ravne, temveč Kotlje, smo se hitro oddaljili in se peljali skozi novo naselje Raven — Čečevje, po vsem podobno Velenju, in kmalu po nekaj ovinkih pristali v Kotljah — Rimski vrelec. To je bila naša končna postaja. Ogledali smo si okolico, ki je tu zelo lepa, mirna in tiha, vendar kar malo preveč dolgočasna. Zelo primerna pa za počitek in za zdravljenje živčnih bolnikov. Čas do kosila smo izkoristili za nakup razglednic in za pisanje.

Kosilo smo dobili ob napovedanem času. Mislim, da se nihče ni pritožil nad koroško kuhinjo in domačim kruhom. Pa tudi totti vinček nam je teknil. Po kosilu smo se še fotografirali in malo zapeli. Potem pa je prišel čas odhoda na Prežihovo. Ker je cesta preozka za tako velike avtobuse, smo morali pot navkreber nadaljevati peš. Vreme, ki se je do konca skisalo, nam ni obetalo nič dobrega. Oblaki so pokrili Uršljo in Plešivec in zdaj zdaj je bilo pričakovati nevihto. Za nameček, ko smo se bali dežja, smo pa zgrešili pravo pot in se v gozdu skoraj izgubili. Le trdna volja in dež sta nas pripeljala do hiše, kjer je živel in delal pisatelj — revolucionar in borec Lovro Kuhar — Prežihov Voranc. Tu je lepo urejena spominska soba z njegovimi deli in romani. Na stenah so slike svojcev, v vitrinah pa njegovi rokopisi. Ker je prostor majhen in ker je zunaj lilo kot iz škafo, smo se vsi gnetli pod streho, ker pa nas je čas preganjal, smo bili prisiljeni po gozdu oditi nazaj v Kotlje. Vsi premočni smo se zbrali v vaški gostilni, kjer smo si z žganjico sušili mokre srajce, potem pa smo veselo zaplesali, da je vlaga kar puhtela iz nas, tako da bi skoraj pozabili iti domov. Ob 17.00 uri smo od tam krenili in ob deževnem vremenu hitro prispeli nazaj na Gorenjsko, kjer nas je že čakala okusna večerja. Le škoda, da je nismo mogli imeti skupaj. Tudi ta del izleta je bil zaključen v veseljem razpoloženju. Domov smo se vrnili okoli 23.00 ure.

Udeleženci izleta se sindikalni podružnici lepo zahvaljujemo in menimo, da s tradicijo izletov za krvodajalce nadaljujemo.

Franc Šavs

Mladinski kviz

Občinska konferenca ZMS Tržič je pripravila v okviru proslav ob mesecu mladosti kviz na temo Ivan Cankar. Tekmovanje je bilo razdeljeno na dva dela. V prvem so tekmovali ekipe osnovnih šol, v drugem pa mladinski aktivni iz delovnih organizacij in s terena. V naši ekipi bi morali tekmovali trije mladinci, zaradi neresnosti Pavla Ahačiča, ki ni prišel ne na polfinalno, ne na finalno tek-

movanje, pa sta prvič tekmovala Pavel Pazlar in Nika Gros sama, drugič pa z rezervnim tekmovalcem Rudo Teranom. Tako mislim, da lahko rečemo, da sta sama osvojila prvo mesto, potem, po sta v finalu gladko (s petnajstimi proti trem točkam) premagala drugouvrščeno ekipo Tovarne kos in srpov.

Med ekipami MA iz osnovnih šol pa je bila najboljša

ekipa osn. šole Kokrškega odreda iz Križev.

V zabavnem delu programa sta sodelovala ansambla Gorenjci in S-B 220, recitatorji, humoristi, pevci, instrumentalisti, v vsaki oddaji pa je bilo tudi pripravljeno vprašanje za gledalce.

Mislim, da so se organizatorji potrudili in jim želim še veliko uspeha pri pripravi takih in podobnih prireditev, obenem pa tudi, da bi izkušnje iz tega kviza koristno uporabili v prihodnje.

N. G.

Produktivnost v obdobju januar — maj

O tekočih podatkih izpolnjevanja plana proizvodnje ste obveščeni s Čevljarjevimi obvestili, tokrat pa nekaj podatkov o produktivnosti v obdobju januar — maj, ter primerjava teh podatkov z enakim obdobjem preteklega leta.

V grafikonih je prikazano gibanje produktivnosti, oziroma izdelana količina na zaposlenega na dan, ločeno za proizvodnjo obutve, kjer je ta izračunana na korigirane pare obutve, ter za proizvodnjo vzporednih dejavnosti, kjer je izračunana na korigirane enote. Preračun na korigirane pare po vložnem času je potreben zato, ker so časi za izdelavo posameznih čevljev zelo različni obenem nam pa preračun tudi omogoča primerjavo produktivnosti med TOZD-proizvodnjo obutve in TOZD-izdelavo zgornjih delov Trbovlje. Enak razlog je tudi za preračun izdelkov vzporednih dejavnosti, tako da tudi tu produktivnost lahko primerjamo med TOZD-poliuretan izdelki in TOZD-gumarna plastika.

PRODUKTIVNOST PROIZVODNJE OBUTVE

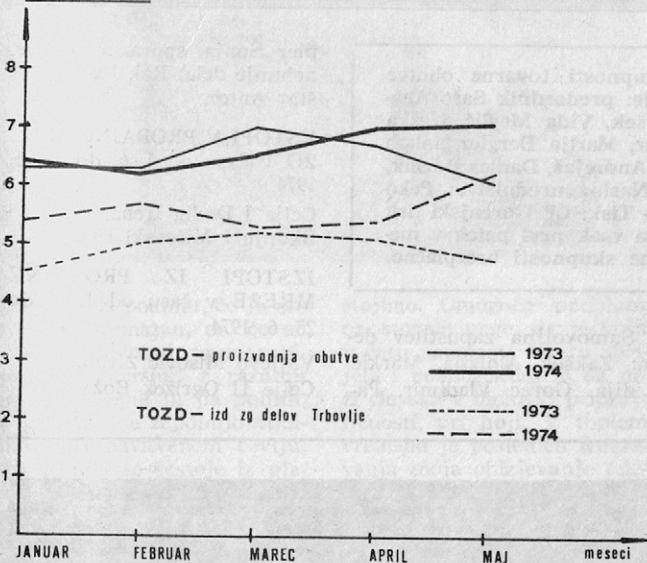
TOZD-proizvodnja obutve

Iz grafikonov je razvidno, da je bila produktivnost januarja in februarja na nivoju istih mesecev preteklega leta, nato je padec v marcu ter dvig v aprilu in maju, izračun za vseh pet mesecev pa da povečanje produktivnosti za dva odstotka. Tako so lansko leto v oddelkih, ki letos tvorijo TOZD-proizvodnja obutve izdelali dnevno na zaposlenega 6.49 korigiranih parov, letos pa 6.62 korigiranih parov. Poleg omenjenega povečanja produktivnosti, pa je razveseljiva tudi smer letošnje produktivnosti, saj se le-ta iz meseca v mesec dviga, kot je razvidno iz grafikona, kar je nasprotno od lanskega leta, ko je od marca dalje padala.

PRODUKTIVNOST PROIZVODNJE OBUTVE

TOZD — proizvodnja obutve Peko
TOZD — izdelava zg. delov Trbovlje

PRODUKTIVNOST kor. parov
na zaposl. na dan

TOZD-izdelava zgornjih delov Trbovlje

Tudi v tem TOZD-u beležimo dvig produktivnosti in sicer z 14 %. To je sicer velik porast, vendar še kljub temu zaostaja za produktivnost TOZD-proizvodnje obutve in sicer za 15 %. Omenjeni porast produktivnosti pomeni, da so letos na zaposlenega dnevno izdelali 5.61 korigiranih parov, nasproti 4.93 korigiranih parov lansko leto v istih mesecih. S tem se je zmanjšala tudi razlika, ki jih loči od produktivnosti TOZD-proizvodnje obutve, ta je bila namreč lansko leto še 1.56 korigiranega para, letos pa 1.01 korigiranega para.

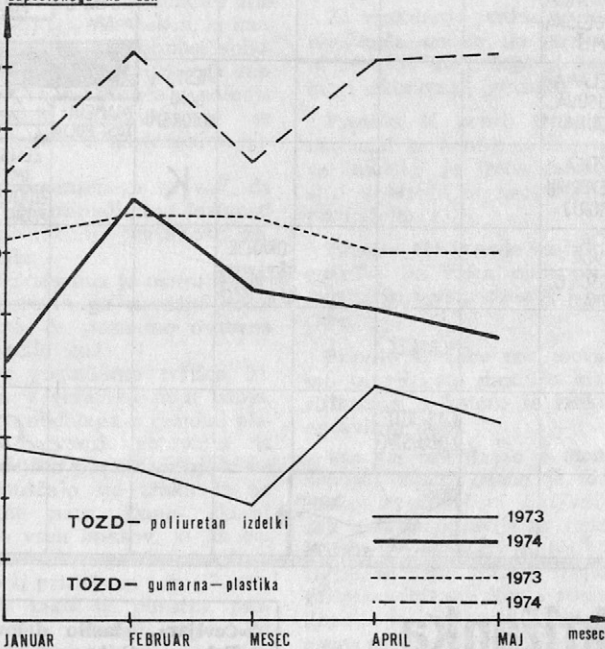
PRODUKTIVNOST PROIZVODNJE VZPorednih DEJAVNOSTI

TOZD-poliuretan izdelki

Povečanje produktivnosti v tem TOZD-u je 35 %, vendar moramo vedeti, da je bila v preteklem letu tu proizvodnja še v razvojni fazi, in pa ob istem režijskem kadru polovico manjša. Povečanje je sicer ugodno, zaskrbljujoč je padec vse od meseca februarja dalje, ko je bilo na zaposlenega izdelano 109 korigiranih enot in meseca maja samo 86 korigiranih enot. Primerjavo produktivnosti z TOZD-gumarna in plastika pa pokaže, da je tu manjša za 26 %, zato je delno vzrok večje število režijskih delavcev, saj imajo režijskih delavcev, saj imajo tu svoje razvojno-prilagodilne službe, dočim so za TOZD-gumarna in plastika le-te v okviru SSSS.

PRODUKTIVNOST PROIZVODNJE VZPorednih DEJAVNOSTI

TOZD — poliuretan izdelki
TOZD — gumarna — plastika

TOZD-gumarna in plastika

Najbolje ugodne rezultate v produktivnosti dela, pa so letos dosegli prav v TOZD-gumarna in plastika. Povečanje v primerjavi z istimi meseci preteklega leta znaša 21 %, tako da so letos izdelali 125 korigiranih enot na zaposlenega, v primerjavi z 103 korigiranimi enotami lansko leto. Izrazit porast je bil v mesecu februarju, nato padec v marcu, vendar je aprila in maja zopet na višini februarja, ko so izdelali na zaposlenega 133 korigiranih enot.

Franc Grašič

Varstvo pri delu

Z mehanizacijo in avtomatizacijo proizvodnje se število nezgod pri delu sicer manjša. Toda ko do nezgode pride, so posledice večkrat tragične. Za primer naj navedem nezgodo pri delu v Škofji Loki, ko je pet delavcev izgubilo življenje. Nihče od njih ni pomislil, da bo ventilacijska naprava, ki jim je bila do tragičnega trenutka le v dobro, vir tragedije. Do nezgode je prišlo, ker niso izvajali rednega čiščenja ventilacijskega sistema, v kanalu je

prišlo do vžiga in eksplozije, delavci pri advesnih šobah na delovnih mestih so praktično zgoreli. To je eden od strahotnih primerov, ki jih je ničkoliko, uporabil sem ga za motivacijo. Zavedati se moramo, da ventilacijska naprava sama po sebi ni vir nevarnosti, če pa se nepravilno uporablja, je lahko zelo nevarna. Posebej velja to za naprave v eksplozijsko in požarno nevarni atmosferi.

Niso nevarne samo ventilacijske naprave, zato poglej-

mo primere, ki so pogostj in prav tako nevarni:

— delovno mesto je natrpano s prevelikimi količinami gorljivih in eksplozivnih snovi (lepila, barve, bencin ipd.), poleg teh pa se kuha na odprtem kuhalniku ali celo na skrivaj kadji cigareto,

— povsod po prostoru so odprte posode z vnetljivimi in eksplozivnimi snovmi, čeprav so nameščene omarice za shranjevanje nevarnih snovi,

— namesto da bi bile v prostorih na predpisan način shranjene samo dnevne zaloge nevarnih snovi, so na nepredpisan način shranjene celo tedenske zaloge.

— Povsod po prostoru so napisani KADITI PREPOVEDANO, delavec pa pod napisom kadji in sebi dokazuje svojo briletnost, saj vidi, da je vse v redu, da ni nič eksplozivno. Vsi vemo, da vsak najraje dela tisto, kar je prepovedano.

KOLIKO ČASA SE!

Odgovor je samo eden: DO TRENUTKA KATASTROFE!

To, kar sem opisal, je tisti del varstva pri delu, katerega stanje je v največji meri odvisno od delavca — neposrednega proizvajalca. S popolno avtomatizacijo lahko preprečimo, da bi delavec prišel v stik z nevarnim delom stroja, ne moremo pa s tehničnimi sredstvi delavcu preprečiti kajenja ali uporabe odprtega ognja v eksplozijsko in požarno nevarnem prostoru ali območju, delavca ne moremo naregulirati na red in čistočo, tako kot lahko z gumbom ali ročico nareguliramo stroj na tako operacijo, ki jo želimo.

Pavel Fenc

Zahvala

Iz tovarne LEDA iz Knjaževca so nam poslali naslednjo zahvalo:

Poštovanj drugovi!

Srdačno zahvaljujemo na toplom prijemu i ukazanoj pažnji, prilikom posete naših radnika.

Dovolite nam da izrazimo naše zadovoljstvo, što smo imali čast, da provedemo nekoliko prijetnih satj u vašoj sredini. Tom prilikom uverili smo se da ste dobre poslovne rezultate postigli velikim zalaganjem i samopregornim radom. Na tome vam čestitamo i želimo vam i u buduću puno dobrih poslovnih rezultata.

Molimo vas, da u doglednom vremenu učinite nam čast i zadovoljstvo, da vam ukažemo gostoprimstvo u našoj sredini. Uveravamo vas da ćemo biti posebno sretni da vas možemo pozdraviti u Knjaževcu.

Srdačan pozdrav!

Sindikalna podružnica
Fabrike obuće »LEDA«

Nagradna križanka

Kaj takega pa še ne! V uredništvo je prišlo samo 31 križank, pa še te so bile razen petih vse nepravilno rešene. Reševalce je zmotila beseda sikoti, kar pomeni sikanje. Ker je 4 pravilne rešitve poslal Boris Mikolič, bo ta prejel skupno nagrado, ker se nam zdi edino pošteno.

Izžrebana sta bila:

1. nagrada — 80.00 din — Ivana Panter, upokojenka iz Ročevnice; 2. — 5. nagrada 140.00 din — Boris Mikolič, prodajni sektor.

Izžrebanima reševalcema čestitamo, vse druge pa vabimo, da nam rešitve današnje križanke pošljejo v uredništvo do 20. julija.

Urednik

Zahvali

Vsem, ki so nama omogočili klimatsko zdravljenje se iskreno zahvaljujemo.

Vera in Janez Vuk

Iskrena hvala sindikalni podružnici Tovarne »Peko« za izkazano sožalje, denarno po-

moč, lep venec in vse kar ste storili ob preranem grobu moje žene Ivanke Jerman. Posebno pa se zahvaljujem vsem njenim sodelavkam in sodelavcem za lep žalni venec, izrečeno sožalje in šopke nageljnov, s katerimi ste se zadnjikrat poslovili od moje najdražje.

Zaljujoči mož Zdravko s sinovoma Dušan in Zdenko

»Čevljar«, glasilo delovne skupnosti tovarne obutve »Peko« — Odbor za obveščanje: predsednik Sašo Ahačič, podpredsednik Anton Pavšek, Vida Meglič, Nežka Podjavoršek, Darko Laussegger, Marija Berglez, Jakob Valjavec, Tadeja Snedic, Silvo Andrejaš, Danica Dornik, Janez Petrič, Jože Tišler — Naslov uredništva: Peko Tržič, telefon 50-260, int. 208 — Tisk: CP Gorenjski tisk Kranj v 3250 izvodih — Izhaja vsak prvi petek v mesecu. List dobijo člani delovne skupnosti brezplačno.

Prišli — odšli

Samovoljna zapustitev dela: Zakšek Alojzija, Markič Lidija, Gorec Vladimir, Pa-

pler Sonja, sporazumno prenehanje dela: Rak Jožica, Suštar Anton,

VSTOPI V PRODAJNO MREŽO v času od 1. 6. do 25. 6. 1974

Celje I Dodig Irena
Skopje I Miševski Blaže

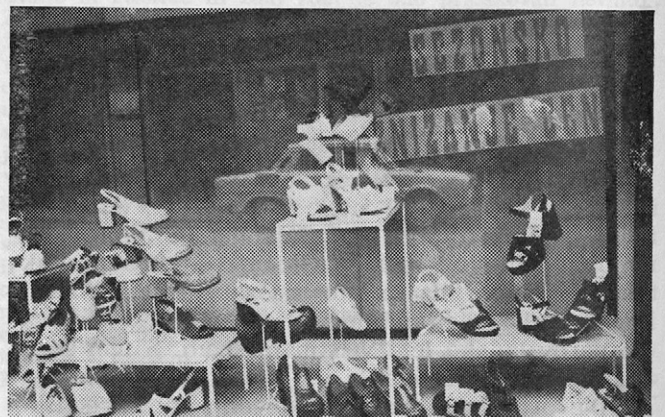
IZSTOPI IZ PRODAJNE MREŽE v času od 1. 6. do 25. 6. 1974

Valjevo Mišovič Živana
Celje II Ogrizek Boža

VSTOPI DELAVCEV V TOVARNO v času od 1. 6. do 25. 6. 1974

v splošni sektor: Alibašič Fiza, v menzo: Meglič Tatjana, v modelirnico: Alljančič Marjan, v montažni oddelek 520: Makarov Mladen, Radič Zdenko, v poliuretan: Dukič Branko, Šević Branko, v izdelovalnico zg. delov 550: Jerman Majda, Šver Drago-slava, Kerin Miroslava, v mehanično delavnico: Leban Boris.

IZSTOPI DELAVCEV IZ TOVARNE v času od 1. 6. do 25. 6. 1974

15. junija smo znižali cene naše obutve

Obutev in zdrava noga

(Nadaljevanje iz prejšnje št.)

Če kupec toži, da notranji del obutve razpada, prodajalci obutve oz. proizvajalci trdijo, da je to nastalo vsled znoja. Vendar to ni točno, ker nam je znano, da znoj oz. mastne kisline, ki jih vsebuje in ki so glavna sestavina usnja, le-tega konzervirajo, saj poznamo tudi mastno strojenje. Da je to res lahko vprašate sedlarje ali jermarje, ki jim je dobro poznan učinek znoja. Usnje v resnici razkraja kemične spojine, ki nastanejo zaradi razpadanja nekaterih kemikalij pod vplivom znoja. Izraz »noge mi gorijo« bi morali zamenjati s stavkom, moji čevlji zgorevajo mojo nogo. Več kot 2/3 materialov, ki se uporablja za obutev je impregniranega, ali tako obarvanega z različnimi premazi in nanosi, da preprečijo izparevanje znoja, ki izloča zdravju in koži škodljive sestavine. Ljudje menijo, da bakterije in glivice povzročajo infekcije kože, medtem pa gre v resnici za razpadanje kožnega tkiva, zaradi močnega znojenja, kot posledice nepremočljivosti obutve. Znoj

ja v vsakem čevlju. Pri preizkusih v bolnici je bilo ugotovljeno, da je noga zavita v bombažastem zavoju ostala tudi po 24 urah popolnoma suha. Pri drugem poizkusu pa so čez zavoj zavili še tanko folijo iz plastične mase in ugotovili, da je že po eni uri noga bila vlažna od znoja.

Slaba obutev škodljivo deluje tudi na razpoloženje človeka. Človek, ki se s potnimi nogami vrača z dela, se počuti tako kot da bo moral obutev takoj sezuti, ko pride domov. Matere imajo veliko neprirek z otroki, ker jih morajo siliti, da nosijo obutev na nogah. Znano je, da se otroci najraje sprehajajo bos. To je čisto naravna reakcija, s katero organizem skuša odstraniti vse nenaravne učinke z odbijanjem in na ta način ohraniti organizem pred različnimi boleznimi.

Proces znojenja je kontinuiran po celem telesu. Strah, presenečenja, razburjenje, veselje, prav tako kot intenzivno duševno delo pospešuje izločanje potu. Znojenje je potrebno organizmu. Sam znoj pa pomaga, da se čvrsto držimo predmeta na katerem

znak, da obutev preprečuje izparevanje znoja. Jasno je, da vsa nepremočljiva sredstva povečujejo akumulacijo vlage do maksimuma, istočasno pa zmanjšujejo regulatorsko moč kože z ozirom na temperaturo telesa. Če so noge vlažne v hladnem vremenu se telo nenehno ohlaja, ker je voda boljši prevodnik toplote kot zrak. Ozeblina na nogah se nikdar ne pojavijo pri suhem mrazu, temveč vedno ob koncu zime, ko mraz popušča in ko je veliko vlage. Nepremočljiva tako imenovana waterproof obutev, v kateri se noga znoji, predstavlja idealno torišče za širjenje infekcij z mikroorganizmi in encimatski razkroj kože. Pri tem je treba upoštevati tudi nošenje nogavic, ki so v zadnjem času pretežno izdelane iz nylona ali drugih sintetičnih vlaken, ki imajo majhno sposobnost vpijanja vlage. Prav iz tega razloga se priporoča nošenje volnenih nogavic, ki so okrepjene z naylonskimi nitmi.

Iz omenjenega se vidi, da so visokokvalitetne lastnosti usnja ravno v poroznosti materiala.

Nesmiselno je usnju zapreti pore in ga narediti neporozno, če poznamo osnovno funkcijo kože.

Če pogledamo tržišče, ki nam v glavnem nudi usnja, ki so obdelana z različnimi plastiki barvami ugotovimo, da precejšen porast usenj, ki ne prepuščajo ne zraka in ne vodne pare. Danes skoraj 90 % vseh boksov, ki jih dobimo ne prepušča zraka niti pod pritiskom 1 in 1/2 atm. Prav tako je porazna propustnost vodne pare. Po Herfeldovi metodi se ugotavlja količina vodne pare, v mg ki ispari skozi površino 1000 mm²/48 h. Medtem ko je pri klasično strojenem in dodelanem boks znašal ta koeficient 900 mg nzaša pri sedanjih usnjah komaj 20 mg. Mislim, da je kakršen koli komentar o tem odvečen.

Potrebno je preprečiti, da se noga pari ali zmrzuje v lastnem znoju, to je, da se usnja ne impregnira in s tem omogoči prodornost. Potrošniku bi bilo potrebno pojasniti vlogo kvalitetnega usnja in njenih nadomestkov namenjenih za človeško telo, to je vlogo, ki jo igra človeška koža pri čuvanju zdravja človeka, po drugi strani pa ob različnih reklamacijah, da čevlji propuščajo vodo pojasniti, da čevlji iz nepremočljivih materialov pospešujejo boleznino nog. Zato je potrebno pri obutvi poleg ostalega upoštevati tudi dva osnovna faktorja, ki se zahtevata za zdravo higiensko obutev.

a) da ima svojstvo hitrega odstranjevanja znoja z noge.

b) da obdrži noge suhe tudi v času vlažnih period.

Namesto nepremočljive usnjene obutve je potrebno

narediti obutev iz kože, ki ima naravne lastnosti respiriranja kože na nogi in, ki se lahko pri nošnji kombinira z lahкими kaučukastimi čevlji npr. galošami, ki pa jih lahko sezujemo takoj, ko pridemo v zaprt prostor.

Z vsem tem pa bomo preprečili obolenja nog, od različnih vnetij, ki so v zvezi z znojenjem, pa do različnih glivičnih vnetij in obdržali noge v zdravih pogojih oz. bomo obdržali zdravo kondicijo nog.

Janez Ažman

Način dela in produktivnosti

(nadaljevanje s prejšnje številke)

Pravila A-22 so namenjena konstruktorjem in govorijo o tem, da je treba roke osvo. boditi vsakega dela, ki ga lahko opravičimo s kakšno pripravo na možni pogon, da moramo po možnosti uporabljati kombinirana orodja in o razmestitvi ter oblikovanju ročajev vzvodov koles.

Za vsakdanjo prakso so zanimivejša načela, ki govore o ureditvi delovnega mesta in o ekonomiji gibanja.

Pravilo 10 pravi: Orodje, material in kontrolne naprave (menila) je treba razmestiti v bližini in neposredno pred delavca.

Pravilo 11: Posode in zalogovnike je treba namestiti čim bližje mestu njihove uporabe.

Pravilo 4: Gibe rok moramo omejiti na najnižjo klasifikacijo, s katero še lahko opravimo delo.

Vsa tri pravila so v medsebojni zvezi. Znano je, da lahko z manjšimi (lažjimi) deli telesa opravljamo delo hitreje in natančneje. Najhitrejši so roke. S prsti lahko gibljemo hitreje kot z roko. Znano je tudi, da gibanje enega samega dela telesa lahko kontroliramo veliko bolje kot pa gibanje več delov. Zato pri vdevanju šivanke laketa vedno opremo na mizo in gibljemo le s prsti. Prav zato je za natančna dela stoječ položaj zelo neugoden. Na to bi morali misliti, pri kosmatenju golenic, rezkanju in podobnih operacijah.

Vsak del telesa ima svoj omejen obseg. Če hočemo to gibanje zreducirati tako, da bomo namesto cele roke med delom uporabljali samo lakete, moramo orodje, material in delovne priprave razmestiti znotraj dosega lakti in seveda čim bližje mestu uporabe, da ne uporabljamo predolgih ali celo odvečnih gibov. Taka pravila moramo paziti predvsem pri gibih, ki se v delovni operaciji pogosto vršijo (o čemer smo že govorili).

Pravilo 2: Razen v času počitka, ne bi smeli biti nikoli obe roki hkrati nezaposleni (ne potrebuje komentarja).

Pravilo 7: Balistični gibi so hitrejši, lažji in natančnejši od omejenih (zadrževanih) ali »kontroliranih« gibov, ali drugače: sproščeni naravni

gibi so zanesljivejši od prisiljenih.

Pravilo 5: Kjerkoli je mogoče moramo uporabiti moment, kot pomoč delavcu (vzvod).

Pravilo 12: Kjer je mogoče, moramo uporabiti gravitacijo za odpremo materiala ali izdelkov.

Pravilo 14: Na delovnem mestu je treba zagotoviti primerne pogoje za vid. Dobra osvetlitev je prvi predpogoj za dobro vizualno zapažanje.

To pravilo zadeva šivanje in podobne operacije. Tu ni vprašanje kvarjenja vida, kot se pogosto napačno razlaga. Slabša osvetlitev daje manjšo ostro sliko predmeta, kar podaljša čas reagiranja, to pa npr. prešivalkam pomeni manjšo hitrost šivanja.

Zadnji dve pravili govorita o opremljenosti delovnega mesta:

Pravilo 15: Višino delovnega mesta in sedeža je treba po možnosti prilagoditi tako, da lahko med delom menjamo stoječi in sedeči položaj.

Stroji, naprave in transportni mehanizmi često preprečujejo tako ureditev delovnega mesta.

Pravilo 16: Vsakemu delavcu je treba zagotoviti stol takega tipa in višine, da mu zagotavlja pravilno držo telesa.

Tudi tu ne gre le za manjše utrujanje, temveč tudi za boljše kontrolo gibanja (podprto telo) in s tem večjo kvaliteto dela. V zvezi s stolom bi morali misliti tudi na pri meren podstavke za noge, ki zagotavlja pravilno lego telesa pri uskladitvi višine stola z višino delovne mize.

Ureditvi delovnega mesta v tovarniški praksi splošno posvečamo premalo pozornosti. To ni vprašanje reda, skrbnosti ali čistoče. Ureditve delovnega mesta je vprašanje splošne organizacije dela, leta pa je predpogoj za ekonomično izkoriščanje delovnega časa. Na to moramo misliti tudi v pisarnah, kjer je produktivnost dela poprečno nižja od proizvodne. Odmor za kavo je nepomembna izguba v primeru s časom, ki ga zapravimo pri slabo organiziranem delu. Neprestano izboljševanje organizacije dela mora postati del naših skupnih naporov za večjo produktivnost dela.

Matjaž Kutin

more skozi podplat, če je notranjik premazan, oz. če so vmesni podplati premazani po celi površini; z različnimi premazi, lepili in pa polnili, s katerimi se zapolnijo vdolbine pri navlečenem čevlju. Ta polnila se sestojijo iz plastičnih mas, asfalta, mleto plute in podobnih materialov, ki so pomešani z gumi lepilom ali z različnimi smolami, ki počasi migrirajo skozi notranjik na površnje in povzročijo vnetje in srbenje stopala. Ta sredstva so imenitna za pokrivanje streh na hišah, niso pa za impregniranje usnja.

S poiskusi so ugotovili, da se osebam, ki mirujejo izloči v času 7 ur v vsakem čevlju po 20 gr znoja. Trgovskemu pomočniku, ki je 7 ur na nogah se izloči 40 gr znoja. Medtem ko pa se športniku med tekmovanjem ali trenin- gom izloči v 2 urah 60 g zno-

stojimo. Omogoča podplatu oz. stopalu noge, da je koža v času napetosti čvrsto sprjeta s podnožičem in da drži človeka v biološki pripravljenosti, pri hoji. V toplem vremenu je posledica izparevanja znoja ohlajevanje telesa. In če je sedaj onemogočeno izparevanje znoja, imamo občutek, da nam telo oz. noge »gore«. Pri tem koža nabrekne in postane lepljiva (nastanek kleja). Krvne žilice se širijo in zato koža izgubi svojo osnovno funkcijo, da štiti telo. Poleti, ko smo sezuli čevlje, smo videli močno nabrekli žile, ki so počasi splahnele, ko se je noga ohladila oz. ko smo jo oprali. V takem stanju je koža ravno najbolj občutljiva na zunanje dražljaje, predvsem pa na učinek kemikalij (primerjaj strojenje usnja). Koža na nogi predvsem med prsti postane bela in vlažna, kar je

Vsem želimo prijeten dopust

Spet se bliža čas kolektivnega dopusta, ki bo za delavce, zaposlene v matični to-

varni v Trziču, trajal od vključno 13. 7. 1974 do vključno 4. 8. 1974, za delavce v

TOZD izd. zgornjih delov Trbovlje pa od 13. 7. 1974 do vključno 31. 7. 1974, medtem

ko bodo delavci v prodajni mreži postopoma izkoriščali svoj dopust.

V Trbovljah bo kolektivni dopust krajši zato, ker tam pretežna večina delavcev nima več kot 18 delovnih dni dopusta, 1. junija 1974 pa so že izkoristili prosto soboto, ki naj bi bila 3. avgusta. V matični tovarni v Trziču smo se morali odločiti za podaljšanje kolektivnega dopusta, zato ker drugače delavci, predvsem na trakovih, ne bi mogli izkoristiti pripadajočega jim dopusta. Delovno soboto v avgustu pa smo prenesli na kasnejši datum, tako da bomo prosti v soboto, 3. avgusta 1974, ko bomo praznovali 5. avgust, praznik občine Trzič.

Toliko uradnega pojasnila. Zdaj pa še nekaž iskrenih želja.

Predvsem naj bo naš dopust pravi oddih. Pozabimo na vsakdanje stvari in se prepustimo svoji prosti volji. Naužijmo se sonca, svežega zraka, pojdemo v naravo. Zato se ne obremenjujmo preveč z vsakdanjimi opravili, opustimo misel na generalna čiščenja, kajti sicer ne bomo imeli mnogo od dopusta, niti ne bomo spočiti prišli nazaj na naša delovna mesta.

Še enkrat vsem prijeten dopust in nasvidenje.

Božidar Meglič

Maturanti srednje tehniške čevljarške šole

Letos je zaključila šolanje na Srednji tehniški čevljarški šoli v Kranju III. generacija naših študentov. Od skupno 8 študentov se jih bo zaposlilo v naši organizaciji združenega dela le 6, 2 pa bosta nadaljevala šolanje na višjih šolah.

Poleg teh študentov je končala šolanje na Srednji tehniški čevljarški šoli Kranj tudi prva skupina izrednih slušateljev. V letu 1970/71 smo vpisali sicer 14 izrednih študentov, v štirih letih pa je bil osip le-teh polovičen. K maturi jih je pristopilo 7, ena pa bo maturo opravljala kasneje.

Vsem diplomantom iskreno čestitamo in jim ob pričetku dela želimo veliko uspeha.

Milka Meglič

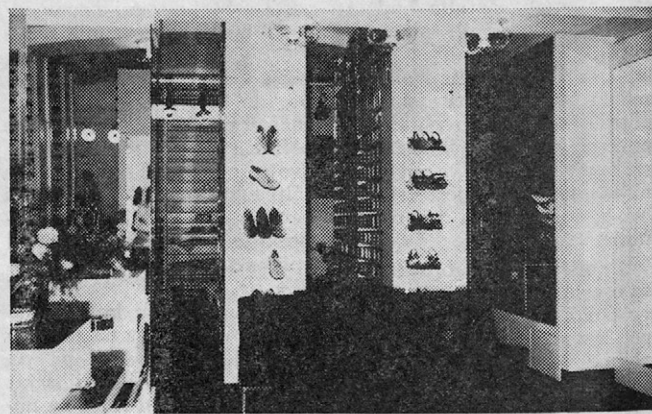

Sprevod maturantov po kranjskih ulicah

Koliko časa bomo praznovali 70-letnico?

Fotokronika

Adaptirana poslovalnica v Kočevju